

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pe la oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11/c.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și loc
dechis costă șirul 20 fl

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Habsburgii, Maghiarii — Români

De Dr. Mihai A. Popovici

(Sfârșit)

III.

Care trebuie să fie atitudinea noastră politică — și luând în considerare trecutul și prezentul, unde putem noi afla sprijin în lupta noastră politică, la Budapesta sau la Viena? Am văzut că la Budapesta nu avem ce căuta — acolo am putea găsi sprijin numai dacă ne-am lăpăda — de chiar fondul luptelor noastre, de partea lor politică.

Noi vrem să fim un factor decisiv în puterea statului, de câte-ori să tratează noi — Noi, nu ca indivizi, ci ca națiune.

Vrem să luăm parte la suveranitatea statului ca națiune română. Acesta e momentul politic al luptelor noastre — cu desăvârșire opus ideii de stat național maghiar unitar și independent. Budapesta ar putea să ne facă numai concesii administrative, dacă nu voiesc să ajungă în conflict cu ideea care îi călăuzeste, dar nu politică. Subvenții școlilor noastre, fără să înceteze încercările de a le apropia de ideea de stat maghiar; câțiva funcționari la judecătoria, administrație, bine înțeles, numai dacă acești funcționari acceptă sistemul politic de până acum; mai puțină persecuție a presei noastre; diferite ajutoare bănești etc. etc. — dar nici o concesie politică. Toate încercările de împăcare din anii trecuți sau și învârtit împrejurul acestor puncte. O singură condiție a pus Tisza — recunoașterea ideii de stat național maghiar — maghiar bine înțeles nu ungar, cu toată duplicitatea cuvântului Magyar, în limba maghiară. — Care recunoașterea aceasta n'ar fi acceptarea punctului lor politic și abandonarea punctului nostru politic național? Orice argument contrar, nu poate fi, decât o jonglerie de noțiuni.

Habsburgii voiesc să-și întărească și să-și asigure puterea casei lor — ei nu urăsc și n'au urmărit aproape niciodată o altă politică. Ideia națională n'a jucat la ei nici un rol. — Din câte, cari și ce fel de națiuni se compune imperiul, lor le-a fost indiferent. Mâna lor a fost totdeauna întinsă după țări, dar țările aveau chemarea să astâmpere setea lor de putere. Ei cereau una, devotament față de dinastie. Toate concesii, toate dreptățile, ba și toate nedreptățile au fost călăuzite de această unică lozincă „impera”. Și chiar Iosif II, care a fost mai puțin filosof și mai mult Caesar — a pornit cu germanizarea din acest principiu. Politica de desnaționalizare pornită dintr'un sentiment antinațional, sau din dușmănie față de o națiune.

din considerațiuni naționale, Habsburgii n'au cunoscut. Ei n'au fost și nu sunt susținătorii vre-unei națiuni, au fost și sunt susținătorii intereselor lor proprii — și cu aceste interese se împacă ideea unui stat poliglot și al libertății naționale. Toate actele de nerecunoaștință din trecutul mai depărtat și din cel de după 48. — Nerecunoaștința, care pe bietul Iancu l'a făcut să-și piardă mințile, a fost pornită din interesul acesta egoist, de aș feri cât se poate de bine comorile adunate. E rezultatul unei politici reale, care nu cunoaște și nu vrea să cunoască nici o margine.

Dar să vedem oare nu tocmai urmărirea acestui scop, ni-i face în situația actuală, cei mai devotați prieteni?

Politica maghiară tinde să rupă și bazele dualiste ale monarhiei, și să creeze un stat cu desăvârșire independent. Nu independent în sensul acela, că în caz de nevoie să nu poată cere sprijinul Austriei, în conflicte externe — ci independent față de coroană. Tot sbuciumul bărbaților de stat maghiari e să găsească cea mai potrivită cale de a îngradi și nimici prerogativele coroanei.

E o înțelegere reciprocă între partidele maghiare de ori ce nuanță, că puterea regelui maghiar, care este totdeodată și împărat Austriei trebuie zdrobită cu desăvârșire. Concesiile naționale nu sunt altceva, decât concesii făcute din puterea regală. Opoziția cere mult, ca guvernul să primească puțin. Utilitățile cele mai elementare pentru însuși existența statului maghiar, sunt degradate la rolul de marfă, dată în schimbul unei, așa numite, concesiuni de drept public. Că încercările acestea sunt diametral opuse, intereselor dinastice ale Habsburgilor, e de nețigăduit. Noi nu voim să luăm partea prerogativelor coroanei în contra vieții constituționale — ne mărginim să constatăm aceste fapte, să scoatem la iveală conflictul și să vedem care drum e mai oportun să-l urmeze politica românească. Coroana în conflictul acesta își cantă sau dacă nu astăzi, mâne trebuie să-și caute aliați.

Izolată nu poate duce lupta, aliatul cel mai natural e dușmanul dușmanului meu — adică naționalitățile din Ungaria și poate că în primul rând românii. Noi luptăm pentru libertatea națională. Asta e suprema noastră țință — veleități de drept public față de coroană nu avem, și nici nu putem avea câtă vreme ne lipsesc elementele unei astfel de pretențiuni; închegarea națională, legală, ca individualitate politică. Cum are să fie mai târziu, după ce am

eșit învingători din lupta aceasta — o vor hotări cei chemați atunci. În lupta de astăzi noi suntem dispuși să facem coroanei concesii acelea, cari nu se ating de dreptul nostru național — Coroana pe de altă parte, după cum am văzut, nici în trecut nici astăzi nu duce și n'are de ce să ducă o politică antinațională. Scopul ei va fi deci reluarea firului întrerupt la 1867 — căci aceia cari au profitat de încercăturile acelor vremuri le-au crescut peste cap.

Nu din dragoste față de noi, nu din considerațiuni față de cea mai credincioasă națiune, cari motive în definitiv ar putea să-i facă mai încrezători, față de noi — ci din curat interes dinastic, drumurile noastre se împrenă încetul cu încetul și poatecă mâne va fi acelaș pentru amândoi; și invers, politica noastră dinastică pe care trebuie s'o urmăim, nici ea nu trebuie și nu e permis să isvorească din vre-un sentimentalism oare-care, cu atât mai puțin dintr'o prea plecat supusă servilitate. Pentru noi politica aceasta e un postulat de oportunitate practică. Noi suntem prea slabi să ducem lupta singuri. Trecutul nostru nu ne-a îngăduit să ne consolidăm și întărim în așa fel, încât singuri noi de noi să ducem lupta. Școala noastră politică a fost o serie întreagă de înghenuncheri și nu de triumfuri, în școala aceasta n'a prea avut loc dezvoltarea unui curaj și vitejii individuale.

Grija generațiilor tinere, fie, să se îndrepte greșelile și nefericirile trecutului, refacerea caracterului și a mentalității românești, creșterea masselor pentru lupta după ideale și creșterea individului, hotărât în ori și care moment al vieții sale, mândru și intrasigent în urmărirea scopului național. — Dar nici atunci, când rândurile ar fi încheiate și am dispune de cel mai ideal popor pentru lupta politică, prilejurile, prietenii, alianțele nu e permis să rămâie ignorate — cu atât mai puțin astăzi. Momente istorice decisive, de care atârână soarta unui popor, sau din care are să urmeze o întoarcere spre bine sau spre rău — sunt puține. Ar fi o enormă greșală și o dovadă de neiertată neprevădere politică să lași să treacă astfel de momente fără ca să le exploatezi în favorul tău. Nu știu dacă noi astăzi nu ne apropiem cu adevăr de-un moment istoric. Simptoame sunt destule.

Politica maghiară a înstrăinat, rând pe rând, încetul cu încetul, toate resturile de simpatii pe cari ici și colo le mai întâlnește nu numai la coroană, ci și în a doua jumătate a monarhiei austro-ungare.

După oarecari simptome de stabilitate politică, Austria, s'au mai bine zis, cercurile influente din Austria erau dispuse să privească cu oarecare încredere forma cea nouă a statului. Masele cele mari n'au avut nici odată această încredere, dar ele erau hotărâte. Masele cele mari aveau simpatii, întemeiate pe rudenie de sânge, față de națiunile desmoștenite ale Ungariei, e firesc, deci, că ele erau dușmanul oricărei robiri.

Curentul anti-maghiar pornit din această aversiune și de jos în sus e îmbrățișat astăzi și de cercurile influente, cari la rândul lor s'au convins în cei zece ani din urmă, că simptomul de stabilitate al sistemului dualist, era un simplu moment de repaos și de fortificare națională maghiară.

Astăzi mulți, foarte mulți din cei sus puși ai Austriei s'au schimbat, forțați de împrejurări, convingerile de ieri. Lumea oficială, care e totdeauna greoaie și lipsită de vederi largi, tânjește și astăzi în respectul față de status-quo ante. — Democratizarea vieții publice în Austria prin introducerea votului universal la 1907, credem că mâne poimâne, după ce se va sfârși harța mărunță a bucătăriei interne, va da nou impuls curentului acestuia. Antipatiile masselor vor prinde o formă mai concretă și în lumea oficială, și coroana va afla în toată Austria sprijin pentru reforma cea mare a imperiului.

Dualismul, baza de astăzi a monarhiei austro-ungare intră într'un stadiu de criză, în criza asta fiecare va căuta să tragă pentru sine și pentru neamul său profitul cel mai mare — și e bine ca de cu vreme, să ne deschidem ochii, să ne cumpănim forțele și să ne căutăm aliații. — Eu nu văd alt aliat politic mai potrivit, afară de aceia pe cari soarta ni i-a făcut frați de suferințe — decât dinastia, aliat politic, care nu ne alege pe noi din vre-o dragoste mistică, ci din interes — și care are toate motivele binecuvântate, culese din trecut nostru, să se încreadă cu toată hotărârea în noi.

Increderea noastră a fost adeseori înșelată, dar de câteori interesele lor au permis, ni-s'au făcut și nouă parte de dreptăți — singura dreptate de care am fost învredniciți și noi de când s'au sălășluit între noi seminții străine. Poate că nu e bine să uităm lucrul acesta. Alianțele aceste încheiate din interesul de conservare, sunt cele mai trainice — nu numai pentru că din ele trebuie să isvorească vre-un profit real, ci și pentru că ele te silesc să-ți ții ochii deschiși și față de aliatul tău, și face nu numai inima, ci și mintea să fie un factor hotărâtor. O pornire de dragoste oarbă pentru un bine din trecut e tot atât de stricăcioasă ca și o neînfrântă ură pentru o nedreptate sau o tragere pe sfoară oareșicare din trecut.

În decursul vremurilor am văzut, că dinastia a mai căutat alianța cu noi — și în vederea acestei alianțe începuse opera de întărire și ridicare a neamului nostru — interesul le-a dictat apoi altă tactică — iar mâne-poimâne va reveni la vechii și mult încercații prietini. Să ne folosim de ocaziunea dată, să încheiem prietenia și să ne îngrijim să tragem din dezvoltarea evenimentelor politice — cel mai mare profit pentru binele și libertatea neamului nostru.

Astăzi centrul puterii monarhiei austro-ungare e Burgul, acolo se făuresc toate și așa precum se decide în sfatul acela așa se îndreaptă mersul real al monarhiei. — Sgomotele, țipetele, amenințările marilor bărbați politici dela Dunăre fie ca în Cis sau Transilvania nu sunt decât simptome cari anunță cam ce direcție ar lua politica imperiului, dacă Burgul ar da mână liberă acelora cari se girează de reprezentanții vieții constituționale. Acești enorm de mari bărbați, nu-i vorbă pot împiedeca pentru câteva clipite mersul regulat al mecanismului statului — dar astăzi nu-l pot opri de tot și Viena va găsi mijloace fie și cu un Nyiry sau Cuvaj să-l pună din nou în mișcare. O înăsprire a raportului acestuia nu e greu să urmeze mâne, când încetul cu încetul, prin concesii mărunte, dar multe, curtea își va îngădi libertatea de acțiune. Astăzi Viena e încă factorul cel mai puter-

nic, ea se pregătește, sau dacă nu astăzi se va pregăti mâne ca să nu permită să se sdruncine volnic siguranța imperiului. Vremile trec și cu ele trec și oamenii, trec și planurile și mijloacele, numai dorul de putere și lupta pentru libertate rămân. Alianța noastră cu Viena ar avea și avantajul, că ne-am întovărăși cu cel mai puternic.

INTERNE

Impotriva noii episcopii maghiare.

În câteva rânduri apărute în numărul 461 al unui ziar german din Budapesta ni-a aduce știrea că 166 credincioși români greco-catolici din satul Iza (comitatul Bereg) s'au prezentat la duhovnicul greco-oriental din acelaș sat cerând să fie trecuți dela religia greco-catolică la cea greco-ortodoxă.

Am primit și noi din mai multe regiuni căzute sub amenințarea de a fi încorporate la noua episcopie aceiaș informație că în foarte multe sate domnește o vie agitație printre credincioși. Mulțimea înțelegând și ea că singurul rost al noii episcopii e maghiarizarea reacționează cu puterea elementară pe care o dă tăria credinței poporului nostru. Totuși chestia asta, oare numai cei amenințați mai au cuvântul?..

Așteptăm știri de pretutindenea.

Monarhul și contele Khuen-Héderváry, „Budapesti Napló”, organul contelui Khuen-Héderváry, povestește, afirmativ pe temeiul unor informații primite din anturajul monarhului, întreaga scena petrecută între monarh și fostul său prim-ministru cu ocazia demisiei acestuia, în felul următor:

— N'am creiat — a zis contele Khuen — un partid guvernamental 67-ist puternic numai pentru că el, din cauza generalului *Auffenberg*, să fie expus acum la discuție, la un conflict cu domnitorul și eventual la totală nimicire.

— N'am primit răspundere pentru reformele militare și nu le-am elaborat numai pentru că să le dau prilej unor intrigi și conflicte intenționate, când aceste reforme sunt de-un interes comun pentru rege și patria mea, și partidului meu și constituie programul de onoare.

— Și n'am îmbătrânit, singur, în serviciul deostat și credincios ce-am făcut regelui meu, numai pentru că prin înșafii persoana mea să-i cauzez greutăți și, adică, pentru că oferindu-mi perscana să nu vroi să-i ușurez învingerea atât de greutăți câte i-se îngămădesc în cale.

Mitru își „petrece”...

— Schiță —

de Horia Petra-Petrescu

De una mi pare rău: că n'am puterea de observație a lui Teofrast sau a lui La Bruyère, ca să-l descriu pe Mitru al meu. Dar n'ai ce să faci; te mărginești la puterile tale. În magnis iam voluisse sat — zice latinul...

După cum știți, am fost invitat de Mitru să ascult pe *Caruso* în gramofon. O invitație atât de gentilă nu se poate respinge. Era într'o după prânză, când m'am înființat.

Mă aștepta.

— „Imi pare bine că vii”, mi-a zis el cu un aier protector, strângându-mi mâna, de era să sar în sus de durere. Când mi-a văzut fața acră, a început să rădă din toată inima.

— „Da, sdravene mâni mai ai, domnule Mitru”, i-am zis, ca să vorbesc și eu ceva.

— „Labe, spune labe mai bine”.

Nici una, nici două, îl văd culcându-se la pământ, cât era de lung.

— „Ce faci?” îl întreb eu speriat.

— „D-ta nici nu știi! Am să-ți arăt eu...”

Cât ai bate în palme și-a dat rocul jos, s'a desbrăcat și de vestă și a început să-mi „arate”:

„... Vezi ce *triceps* am croit?... uite, îți place *pectoralis major*?... *Bicepsul* este ca de fier, pipăe numai...”

După aceasta s'a întins pe covor ca o broască

la soare. Când mi-a vorbit de biceps, mi-a arătat brațul. Am pus mâna pe el. Ca de tuciu.

— „Bravo!” zic, aplaudând. În gândul meu: „Ești tot atât de tare și la minte?” Să fi rostit vorbele astea mă dădea pe ușe afară.

— „Acum să vezi”, zise Mitru, svârcolindu-se ca un atlet în arenă. Auz un uruit de sub pat. Îl văd pe Mitru cum prinde niște buzdugane grozave — teretenii, de să iai câmpii. Mi-le ridică, de unde sta, din poziția orizontală, ca și când ar fi fost niște buzdugane de unt.

— „Ei, ce zici?”, mă întreabă el, răsuffând greu.

— „Bravo!”

— „Ian te uită numai! Uită-te, rogu-te: vezi, ăsta-i *rectus abdominis*. Să vezi cum se mișcă și cum s'a întărit!...”

M'am uitat la Mitru cum i-se mișca și cum i-s'a întărit *rectus abdominis*. (Veți fi ghicit, de sigur: admiram abdomenul lui!)

În mine se luptau două probleme. Am să le supun fără de sfială în fața d-voastră. Prima problemă: ce naiba! N'are omul ăsta să-mi arate alteceva, când viu pentru întâia oară la dânsul? A doua problemă mă nimicia: nu mi-am bătut capul mult cu *rectus abdominis*, cu *tricepsul* și *bicepsul* și ceream zadarnic să-mi înprospătez cunoștințele mele din autonomie, vai, atât de palide. Mitru învățase câțiva termeni de rost.

— „Acum, dragă domnule, să vezi altceva. O să fac exercițiu pentru *rectus abdominalis* și pentru *posterior deltoid*...”

— „Să te vedem”...

— „Ăsta-i exercițiul meu favorit!” Și mai că-l văd că dă din mâni și din picioare, că să lățește de parcă l-ar fi apucat boala cea ră, în fața mea. Să ne fi văzut cineva așa, și-ar fi zis: Să știi, că a mâncat bureți unu din doi!

— „Ei, ce zici?”

— „Bravo!”

— „Nu-i așa, că am făcut figura minunată?”

— „Minunat, bravo!”

— „Ia să vezi acum! Asta n'a fost nimic!”

— Numai că prinde buzduganul cel mare — buzduganele trocarilor noștri sunt numai nește bieți nepoței nevoiași față de acela! — și mi-ți-l ridică în sus, de-i părăie toate oasele lui Mitru. Văd cum îi tremură *bicepsul* mâinii (băi m'am făcut și eu specialist în atletică!)

Am rămas cu gura căscată. A naibii români! Să știi că-i bate pe toți la jocurile olimpice!

— „Escelent!” aplaud eu.

Mitru băgase de seamă, instinctiv, că m'am încălzit după cum aștepta el, de gimnastica lui, și a sărit drept în sus.

O *Elena Fourment de Rubens*, râdea de noi de pe părete. Era tocmai deasupra patului lui Mitru.

— „Dar ce ai cu Elena Fourment?” i-am întrebat pe Mitru.

— „Ce am? Nu vezi d-ta cât de durdulie e? Aaah! Parcă mișcă!”

Elena Fourment râdea mai tare, întărând-se și mai bine în blana, care de-abea încerca

Insemnătatea unei autonomii

— Exemplul Irlandei —

În general *autonomia* unei țări este considerată ca un pas spre *independență*. Istoria ne dă o mulțime de exemple pentru a dovedi această teză. Zilele trecute guvernul englez liberal al d-ului Asquith a adus la ordinea zilei chestiunea Home rule-ului, chestiunea autonomiei Irlandei și a atras atențiunea unei lumi întregi asupra acestei chestiuni.

Noi românii trebuie să urmărim desfășurarea evenimentelor de acum din Anglia cu atât mai mult, cu cât suntem direct interesați într-o chestiune de drept internațional cum este aceasta a autonomiei unei țări.

Pentru România în special chestiunea n'are decât un interes istoric, iar nu unul politic, căci din fericire statul român și-a câștigat independența înainte cu 34 de ani. Pe românii noștri din Ungaria însă chestiunea îi interesează în mod direct, căci ei au înscrisă în programul lor politic *Autonomia Ardealului*.

Să vedem ce este cu autonomia Irlandei spre a putea face apoi o paralelă cu starea de lucruri la românii din regatul ungar.

D'abea s'a terminat marea grevă a minerilor din Anglia, cu care guvernul Asquith a avut așa de mult de lucru și chestiunea autonomiei Irlandei a trebuit să fie adusă la ordinea zilei. Guvernul Asquith a fost silit să facă aceasta căci altfel partidul irlandez l'ar fi părăsit pe Asquith în cameră și se știe că liberalii n'au o majoritate sigură în parlament ei depind de voturile clubului irlandez.

Este adevărat că în totdeauna liberalii englezi au fost adversarii mai puțin înverșunați ai autonomiei Irlandei decât conservatorii. Credem însă că faptul că Home Rule-ul a fost adus de liberali, la ordinea zilei astăzi, nu trebuie să ne facă să credem în deosebita solitudine ce ei ar avea-o față de Irlanda, ci trebuie să

căutăm explicația acestui fapt în *necesitatea* ce o simt liberalii de a-și asigura puterea prin concursul și deci prin simpatia irlandezilor.

La 8 Februarie a. c. primul lord al amiralității dl Churchill a expus, printr'un discurs ținut la Belfast, punctul de vedere al guvernului. Cabinetul Asquith, a declarat Churchill, vrea să de-a o soluțiune chestiunilor de rasă, de religie și de sentimente. Și pentru că Home rule-ul adică autonomia Irlandei, pentru care irlandezii au luptat secol de-arândul, este cea mai importantă chestiune de naționalitate în regatul Mării-Britanii, ea trebuie rezolvată în primul rând.

Iată cum concepe guvernul Asquith, autonomia Irlandei: Se va înființa, la Dublin, capitala Irlandei, un *parlament special*, al acestei țări, compus din două camere. Camera seniorilor va avea 48 membri, din cari 12 vor fi numiți de rege, iar camera deputaților va cuprinde 103 scaune, pentru cari alegerile se vor face conform legii electorale engleze.

Camera irlandeză va putea decide asupra tuturor chestiunilor Irlandei cu excepțiunea organizării armatei, a marinei, a tratatelor cu alte țări, a poștelor, etc. Chestiunile acestea vor fi discutate de parlamentul din Londra, căci ele formează legătura dintre Irlanda și Anglia. Se va da însă autonomie în chestiunile interne economice și culturale ale Irlandei. Parlamentul irlandez va putea face combinațiuni financiare pe perioade de șase ani. *Libertatea religioasă* va fi asigurată. Lordul locotenent trimis de parlament va avea drept de veto.

Proiectul autonomiei Irlandei nu este încă definitiv și prin urmare nu putem să dăm toate amănuntele cari ar interesa pe cititori. Acestea sunt însă punctele principale ale legii autonomiei.

Tintele activității mele întregi au fost: unitatea partidului meu și păstrarea acestei unități, armonia dintre regele și națiunea mea, înfăptuirea reformelor militare, asigurarea unei reforme electorale în spirit național, dar de cel mai democratic caracter și, în sfârșit, asigurarea grijiilor regelui meu. Azi cred că toate acestea se pot realiza mai ușor cu trăsătura de condei cu care îmi semnez demin.

— Rog să fim iertat Majestate. — hotărât fiind să stau și mai departe în serviciul Majestății Voastre...

Regele — spune numitul ziar — a ascultat adânc emoționat cuvintele contelui Khuen și a avut cuvinte de laudă pentru atitudinea lui corectă. A regretat foarte mult regele, că trebuie să se despartă de contele Khuen. — a repetat însă mai de multeori:

— Intre noi nu se schimbă nimic...

Contele Khuen l'ar mai fi sfătuit pe regele să menție baza 67-istă și garanția acesteia: partidul guvernamental de astăzi.

— Și cine este omul — a întrebat monarhul — potrivit pentru aceasta misiune?

— Ladislav Lukács — a răspuns contele Khuen.

— Oare Lukács va reuși să menție în întregime unitatea partidului?

— Răspund pentru aceasta. — a zis contele Khuen — trecutul doar dovedește că e un 67-ist încarnat!

— Fiește că da! — a aprobat monarhul.

De sigur mulți ochi se vor umezi citind această emoționantă scenă și mulți se vor întoarce din cece n'au crezut. Durere, noi nu putem fi prin-te aceia.

*

Pentru ziarele din țară. Sub titlul „*Delu românii de peste muntii*”, „*Sedinta de deschidere a consistorului român*”, mai multe ziare din țară reproduc câteva știri luate după „Az Est” ziar maghiar de bulevard, care și-a făcut o specialitate în a debita un raportaj sensațional lipsit de scrupule, mai ales, când este vorba de chestiunea românească.

Astfel sunt și știrile reproduce de ziarul „*Trîminea*”, după care o delegație de preoți s'ar fi prezentat nemernicului Mangra spre a-l asigura de devotamentul lor și aceea după care ar fi căzut o moțiune a domnului Goldiș propusă în contra guvernului.

Desmintind știrile luate după foaia de bulevard și care ar putea fi luate în considerare de către publicul român din Țară, care nu cunoaște ce fel de izvor este organul „Az Est”, ne exprimăm regretul, că ziarele din România se servesc de foi străine spre a informa publicul asupra unor chestiuni naționale, despre care în foile noastre se dau toate amănuntele.

să ascundă golițiunea. O copie după portelul ei din galeria de tablouri din Viena.

Ciudat! Mitru avea o întreagă colecție de nuduri prin casă. Unde te întorceai dădeai de nuduri. Venere și nimfe, și satiri și Eve și Adami, după plăcerea inimii. Ce vrei? Voia să vadă modele pentru dezvoltarea tricepselor și bicepselor. Și arta, arta înainte de toate! O, nu vă puteți închipui ce mare adorator al artei era Mitru! Când duceai vorba de ea, stătea să nu-ți mănânce zile întregi, și să te tot asculte...

Iată o dovadă sdrcbitoare: abea că și-a terminat exercițiile gimnastice, a și sărit la gramofon. Era scump gramofonul lui Mitru, avea o palmie gigantică, cât o roată de car, și îi scelipeau suriturile de-ți luau ochii.

— „Ce să-ți cânte?” mă întreba, sigur de aplauzele mele.

— „Ce ai?”

— „Ce vrei dta! Uite, — Caruso: „*La donna è mobile*” din „*Rigoletto*.”

— „Bine, să ascultăm pe Caruso!”, zic eu, stîns neplăcut, că nu mi-a dat puținul timp să răsuflu după exercițiile sale gimnastice. Și, de altfel, n'ati observat că n'am vorbit nici o vorbă de dai-Doamne împreună? „Ei”, gândesc eu, „o să avem ocazie mai târziu!”

Mitru așează placa, învârtă manivela de stă și o rupă, aduce palmia cu membrana în legătură cu placa și... sssss..... Caruso începe să cânte. Odnia era prea mică pentru glasul lui. Nobilul meu pro-

tektor deschide ferestrele larg. O vară frumoasă, timp micunat pe afară.

„*La donna è mobile
Qual piuma al vento,
Muta d'accento e di pensiero...
È sempre nostro
Chi a lei s'affida...*”

Gândul mă duce departe. Mă văd la prima reprezentare de „*Rigoletto*”, eu copil mic. Apoi mai departe, în Viena, cu Bonci, de două ori, apoi în Lipsca... Văd pe Bonci cum apare pe scenă, cum se urea în etajul prim ea să doarmă, văd cum vine nefericita-i victimă și-și ține pieptul, în locul lui, în fața stăleții asasia... Aaa!... Ce țipet stăgietor!... Cât sacrificiu pentru un ticălos!... *Sparafecile* își beagă viclma în sac și vrea să plece... Ducele, îndepărtându-se, cântă plin de semetie, plin de sîdare a tot ce e sfînt:

„*La donna è mobile
Qual piuma al vento,*”

(Femeia e schimbăcioasă, ea pana la vânt...) până când una din femeile astea batjocorite de el și-a dat viață tinăra pe altarul iubirei adevărate.

Cui nu i se umezesc ochii la scena aceasta? Cine nu simțese nedreptatea, cum încearcă să-i sugrume simțămintele cele mai sfinte? Cui nu-i vine să strige în gura mare de durere?...

Dar Caruso cânta sfîdător refrenul, care taie în carne vie...

De unde mă aflam puteam să văd cum apar

în fața ille de peșce drum capete de carioși, cari ascultau gramofonul lui Mitru. Tocmai față 'n față cu noi a rășrit un câșcor de față. Păr blond de *Gratchenă*, ochi cumiri, dîștîș, fiută drăgă-lășe a capului și a mânilor

Mitru, nici una, nici două. Iși ia o ținută marșială, cuprinzând întreaga fereastră cu trupul de atlet, și trimite vecinei, în timp ce Caruso cântă:

„*La donna è mobile...*”

o — biza indiseretă, provocătoare.

Apoi, fericit, să întoarcă spre mine, cu mânilor în buzunar, și hai zice triumfător: „Să știi că vecina mea e o fetiță de aur. Ne cunoaștem numai de câteva zile, da-i nostimă!”

— „Ce-o să zică cea căla caleneana Bauer?” îl întreb eu.

— „Ei, prea le iai grav, și d-ta! Ca să zică! Să-și scoată ochii cât 'or vrea, după ce-o să iau frunza 'n bază...” Și râde una bună: „hâhâhâ”, de 'mi vine să rog pe Caruso din gramofon să nu ne mai rănească sufletele cu melodia sa, cât timp râle Mitru.

Dintr'altă fereastră se vede altă față, cum privește spre Mitru, care și-a dus acum și mai tare mânilor în buzunar și fluieră melodia după Caruso.

— „Uite, d-le, colea — aia-i o văduvă. A dracului femeie. Mi-a dat o futălnire pe mîne. Mă întrebă mereu dacă toți românii suntem atât de fozoși, atât de sudici, *wie die Südländer*?”

Partidul conservator englez s'a pronunțat contra Home rule-ului, criticând cu multă vehemență, dar cu mai puțin simț de dreptate proiectul guvernamental. *Leaderul* conservatorilor d. Bonar Law a ținut la Balmoral, lângă Belfast, un lung discurs prin care a combătut cu o energie demnă de o cauză mai bună autonomia Irlandei. Bonar Law a spus că argumentele de ordin istoric pe cari liberalii le aduc în favoarea autonomiei (exemplele statelor balcanice, Suedia și Norvegia, Austro-Ungaria, etc.) n'au nici o valoare, căci în regulă generală politica modernă tinde a întări autoritatea centrală în dauna autonomiilor provinciale. Conservatorii acuză apoi pe liberali că au venit cu proiectul Home rule-ului numai și numai spre a-și câștiga simpatiile irlandezilor și voturile lor din cameră. Conservatorii reduc deci chestiunea autonomiei irlandeze la o chestiune de putere a partidului liberal.

Să lăsăm această contraversă dintre cele două mari partide engleze. Credem că, nu ne înșelăm când susținem că autonomia Irlandei nu se va face cu una cu două, căci rezistența opoziției engleze va fi îndârjită.

Fapt este că chestiunea autonomiei Irlandei este la ordinea zilei în Anglia și partidul liberal a admis-o în principiu. Aceasta este de o importanță deosebită pentru românii din statul ungar, căci dovește că pretențiunile lor cu privire la *autonomia Ardealului* sunt departe de a fi absurde. Ceiace se face în Anglia de ce nu s'ar putea face și în Ungaria. Românii din Ardeal sunt un neam mult mai viguros și ca un viitor mai mare decât irlandezii. De ce n'ar merita și ei autonomia?

S'a spus că autonomia este pasul decisiv spre independență. Întâi trebuie să observăm că *nu* întotdeauna. Avem în această privință exemplul Croației care este stat autonom dela unirea ei cu Ungaria fără să se fi declarat independentă, timp de atâția secolii. Apoi chiar dacă ar fi așa, dacă autonomia n'ar fi decât premergătoare independenței: este oare aceasta un cuvânt pentru dușmanii autonomiei de a

nega necesitatea ei politică, îndreptățirea ei din punctul de vedere al dreptului internațional? Nu. Din potrivă: aceasta este o dovadă mai mult că autonomia este un drept firesc al fiecărei neam și dacă ea, în chip neforțat, deci firesc, este urmată aproape în toate cazurile de independență, și aceasta arată că este ceva just și firesc, că este o necesitate în dreptul ginților.

Pentru noi românii deci reinvierea chestiunii autonomiei Irlandei este o *încurajare*. Ea trebuie să ne îndemne să luptăm cu puteri pururea înalte pentru punctul cel mai frumos din programul național din 1881: autonomia Ardealului. Cei cari au început să șovăiască și să creadă că programul dela 1881 trebuie abandonat, să ia ca exemplu pe irlandezi. Ideia de naționalizare a triumfat acolo și va triumfa și la noi.

București, 4—17 aprilie.

Mircea Russu-Șirianu.

EXTERNE

Deschiderea parlamentului turcesc. Mesajul de tron. Alături, joi, la 2 ore, în prezența sultanului, a moștenitorului de tron, a doi principii, a corpului diplomatic, a miniștrilor și a dignitarilor înalți, a vre-o sută de deputați și a senatorilor aproape toți, s'a deschis festiv parlamentul turcesc.

Marele vezir a citit mesajul de tron, în care după ce se vorbește despre politica internă, chestia creștină și a fronțăriiilor persane, se spune, că războiul început pe nedrept și împotriva acordurilor, de către Italia, deși din toate părțile se exprimă dorința pentru încheierea păcii, continuă. Turcia dorește pacea, dar aceasta este posibilă numai pe lângă menținerea drepturilor suverane faptice și nestrămutate. Mesajul a fost salutat cu aplauze îndelungate.

În mesajul de tron se mai vorbește despre problemele noului parlament. Între aceste este terminarea revizuirii constituției și între altele multe chestii imperiale interne dezvoltarea armatei. Armata să fie provăzută cu toate mijloacele trebuincioase, ca să poată ajunge la cel mai înalt grad de perfecțiune.

Guvernul voințe, ca prin o politică externă moderată, dar hotărâtă să apere în primul rând drepturile țării, respectând cuvenit și drepturile altora. Relațiunile statului turcesc cu puterile mari și cu statele învecinate au fost intime și sincere.

Mesajul ocupându-se cu chestia războiului, spune, că bărbăția și jertfrea vitejească a soldaților și a nobililor luptători arabi este o nouă pagină de glorie în istoria națională a Turciei. Se roagă pentru sufletele acelor, cari au căzut pe câmpul de onoare. Trimite un salut celor răniți, acelor, cari stau încă în luptă, și imploră binecuvântarea dumnezească asupra lor. Provoacă pe membrii parlamentului, ca să fie uniți și înainte de toate, lăsând la o parte toate celelalte, să aibă în vedere numai interesele țării.

După citirea mesajului 9 preoți turci a citit rugăciuni, rugându-se totodată și pentru gloria armelor turcești.

Sultanului, când a părăsit sala parlamentului, deputatii și senatorii i-au făcut ovațiuni călduroase.

Pacea italo-turcă. Puterile au făcut un demers amical la Constantinopol pentru a obține condițiuni acceptabile pentru Italia în vederea încheierii păcii.

Sânt motive să se creadă că răspunsul Porței nu a fost cu totul defavorabil. Turcia n'a provocat acest războiu. Surprinsă de dânsul, ea a opus o rezistență absolut neașteptată, în condițiuni în cari orice alt stat european n'ar fi putut rezista nici 24 de ore.

Cu toate acestea nici Turciei nu-i poate conveni starea actuală de lucruri. Turcia tinde să se organizeze. Organizată ea va deveni o forță formidabilă. Până atunci însă nu i-se dă răgaz și care de care caută să rupă câte o bucată dintr'însa. A rupt Bulgaria Rumelia Orientală; Austro-Ungaria a rupt Bosnia și Herțegovina. Italia dă să rupă o parte din imperiul asiatic al Padigheului.

Și acelaș motiv care a făcut ca Turcia tinde să accepte resemnată anexarea Rumeliei și a Bosniei și Herțegovinei, va face în cele din urmă ca să accepte și anexarea Tripolitaniei de către Italia. Acest motiv este, după cum am spus, nevoia de a câștiga timp pentru a se organiza.

Dar de ce atunci pacea italo-turcă nu s'a putut încheia mai de mult?

Pentru junii turci se aflau în ajunul alegerilor parlamentare și se expuneau să fie trădăți de exploataorii fanatismului național și religios dacă încheiau pacea. Acum, după reușita în alegeri, situațiunea li-s'a ușurat mult și pot vorbi atât mai lesne, cu cât și Italia își va mai moderă pretențiunile în fața rezistenței neașteptate de care s'a isbit și care — dacă pacea nu se va încheia — îi va mai cere mari, foarte mari și foarte grele sacrificii până să învingă definitiv.

Rezistența opusă de turci în Tripolitania va avea însă partea ei bună pentru Turcia. Aceasta rezistență va servi de lecție tuturor acelor cari ar mai avea pofta să se atingă de osmani.

Dintr'altă fereastră se uita spre noi un bărbat.

— „Vezi coala? Tinărul ăla! i-am șterpelit mireasa...”

A, desigur, Mitru „renoma”, dar *ceva* tot era drept!

O, Caruso, Caruso! N'ai putea să schimbi textul cântecului tău, cel puțin când îl cânti la Mitru în odaie?

N'ai putea să zici:

„*Il uomo è mobile*” în loc de „*La donna è mobile*”!...

Placa s'a isprăvit. Am respirat mai liniștit, căci melodia asta îmi aducea muștrări de constință.

Mi-a cântat gramofonul lui Mitru de toate. Dala „Tarara bum de é” până la opere din Richard Wagner. Avea Mitru ce dorești. Și sentimentale, și patetice, și desmățate, și pompoase, și funebrale. De toate.

După un „Requiem” cântat minunat, m'a întrebat:

— „Ce pomadă întrebuințezi?”

Am rămas ca trăznit,

— „Nici o pomadă!”

— „Eu, dragă domnule, întrebuințez *pomada Benzoe. Huile de Phoenix* încă e bună. Și după aceea mă frec cu *Bry Rhum*.”

— „Da, de „Bay Rhum” am auzit și eu”, m'am grăbit să-i comunic, ca nu care cumva să

mă creadă bușman în cosmetice, căci ar fi fost o degradare în fața lui.

— „Știi din ce se compune Bay-Rhumul?”

Eu — tuful de Veneția!

Se uită sfidător Mitru la mine și îmi zise:

— „Tinctură de foi de laur, plus ulei de laur, plus amoniac, plus sare, plus borax, plus apă de roze...”

Eram ca după o luptă de *jiu-jiciu*.

— „Dar saponuri?”

— „Săpunuri? De migdale, cu miros de liliac...”

— „Nu, eu întrebuințez „*triduce*”... e scump, dar bun...”

Pe masa lui de scris (!) am văzut câteva cărți. Mi-am aruncat ochii pe furis, ca un tâlhar. N'ăți ghicit ce am găsit? „*Amintirile lui Casanova*” în ediție de lux, ilustrată, „*Decameron*”-ul lui *Boccaccio*, „*Convorbirile heterelor*” lui *Lukian*, *Montegazza*, cu „*Psihologia iubirii*”... Firește, se putea altfel? Nu lipseau nici volumele lui „*Sherlock Holmes*”...

Când îmi plimbam ochii să văd cărțile astea, am auzit că bate cineva la ușă.

Mitru, radios, scoate ceasul din buzunar și strigă: „ei sunt!”

— „Cine?” întreb eu curios.

— „Țigani!”

— „Ce țigani?”

— „Stai să vezi!” și alergă de deschide ușa. Trei lăutari își fac apariția în odaie.

— „Da' de unde răsar și ăștia?” întreb mirat.

— „Hei, dragă domnule, nici nu știi! ăștia cântă în orchestra românească, în „Zelten”. Eu auzit cântând... Sunt dați dracului. Hai, scoate dipla, măi țigane! Și tu naiul! Și tu ailaltă diplă!”

Țiganiii ni-se închină, lăsând să le vedem albul ochilor, își acordează viorile, și încep...

Hahaha, ce mai chef a tras Mitru! Au mârșosit și tovarășii de la cafeneau Bauer, fiecare cu „duduia” sa. Țiganiii cântau de parcă ar fi mârșocat cățran. Mitru era pe lumea lui, turna în pahare vin, împărțea la țigări și țigaretete, își arăta arta gimnastică, pișca pe fete unde-i venea bine. După două ceasuri de petrecere era numai foc, — foc și lavă. Părul vâlvoi, de parcă ar fi avut revoluție împotriva capului (se va fi revolta împotriva ideilor lui Mitru?), degetele pleacă în tactul „Măronțiceii”, a „sârbii popilor”, a „sârbii maicelor”... Nemțoaicele urlau și ele cu ai noștri împreună...

— „Zi, așa mă, așa mă! Hup, țup, hup, țup! Zumai, zumai, zumai, zumai, hăăăă! hăăăă! Uuuuuuu, măăăă!”...

Mitru s'a descălțat de ghetete și tropăia ca nebun prin odaie, de credeai că se surpă casa, și alta nu.

Zicea că — „își petrece românește...”

Revoluția din Maroco. N'a trecut multă vreme, de când Mulay Hafid, sultanul a subscris contractul, prin care Maroco este pus sub protecția Franței și știrile cele mai alarmate sosesc din Fez, capitala Marocului. Sădații indigeni, mercenari în armata franceză s'au răscolit și lor li-s'a alăturat mulțimea plebei. Cauza la răscoală a fost reținerea soldei de către consulul francez, care a motivat procedul său cu împrejurarea, că negustori fără conștiință îi despoaie pe soldați de bani. Acest motiv nu i-a mulțumit pe mercenari și apucând armele cu ajutorul plebei au început să jăfuiască prin oraș.

Ministerul de externe francez a primit următoarea telegramă din Tanger: Artileriei și infanteriei franceze, reîntorcându-se dela exercițiu, a putut intra în oraș numai pe o singură poartă, care încă n'a fost devastată și în scurt timp i-au dezarmat pe răscolai.

Ziarul „Echo de Paris” primește din Tanger, că armata din garnizoana din Fez cu câteva zile înainte de reșcoala mercenarilor, a plecat contra triburilor indigene răscolite și astfel în Fez au rămas numai 1500 soldați francezi. Intre Fez și Tanger sârma telegrafică e ruptă. Misiunea franceză, care era să plece la Fez, și-a amânat plecarea.

Agencia Havas anunță, că partea orașului Fez unde s'a început reșcoala, este locuită de plebeia cea mai de jos, care cu mercenarii împreună a jăfuit prăvăliile și au asaltat mai multe case a europenilor. Centrul orașului nu e în pericol. În jurul palatului sultanului însă curge o luptă înverșunată între trupele franceze și răscolai. Mai mulți ofițeri, subofițeri și instructori militari au căzut. Din Mekinez au venit în ajutor două batalioane. Triburile din jur sunt încă în liniște.

În Paris s'a răspândit vestea că consulul german din Fez ar fi fost asasinat, aceasta veste s'a adeverit de neadevărata.

Știri mai noi sosite spun, că revoluția se răspândește din ce în ce mai mult și străinii așteaptă să sosească trupe noi franceze în apărarea lor. Până ea sosirea acestora trebuie să se apere baticându-se.

Convenția comercială turco-română. Intre Turcia și România de mult timp sunt tratative pentru încheierea unei convenții comerciale. Tratativele acestea însă au tot stagnat din cauza stărilor interne din Turcia.

Ambele state sunt dispuse să rezolve afacerea făcând concesii mutuale asupra articolului care formează de atâta timp baza contestațiilor, adică acela privitor la tariful vamal asupra taxelor de intrare în România a strugarilor.

Tariful acesta e de 4 lei 50 cenți de România și de 3 lei 50 cenți de Turcia; aranjamentul, care se propune acum este ca tariful să fie fixat la 4 lei.

Dar prin aceasta, chestia nu este definitiv regulată. Trebuie să treacă prin cameră, și aci s'a oprit întotdeauna.

Ministerele, cari s'au succedat în Turcia dela stabilirea constituției au fost în tot timpul așa de mult absorbite de dificultățile interne, că nici un președinte de consiliu n'a putut găsi momentul oportun ca să aducă chestia în fața camerei cu oarecare sorti la izbândă și așa a fost tot amânată.

După caderea lui Hakki pașa s'ar fi putut aduce înaintea camerei otomane dacă războiul cu Italia și dezbinările interne din Turcia n'ar fi pus pe al doilea plan orice altă chestie, decât a certurilor dintre partide.

Acum este din nou speranța că în o apropiată sesiune va fi adusă înaintea parlamentului turcesc, dacă evenimente neprevăzute nu vor împiedeca din nou soluția acestei convențiuni.

Spre „Elveția orientală”

Un avertisment la adresa politicii ungurești.

Bătrânul bărbat politic sârb *Mihail Polyt* publică în ziarul *Vilag* un remarcabil articol de reflexii asupra situației politice din monarhie. Sunt trecute în acest articol, într'o reprivire clară, toate silințele contrarilor noștri și zădărnicia acestor silințe, demarcându-se luminos singura linie de evoluție pentru monarhie și desenându-se cadrele generale ale viitoarei ei configurațiuni.

Reținem pentru cetitorii noștri partea esențială a reflexiilor ce face numitul bărbat și relevăm perfectă lor identitate cu cele ce se impun și punctului de vedere al politicii noastre românești:

În Austria dualismul — constată dl Polyt — e considerat ca o mare rătăcire și în punctul acesta germanii și slavii sunt de acord. În Austria e un ideal, că: să ne întoarcem la diploma din octombrie. Mi-aduc aminte, când Ludovic Kossuth venise cu ideea confederațiunii dunărene, bărbatii de stat ai ungarilor — și asta o știu dela Paul Somssich — au declarat, că: mai bine în Reichsrath-ul din Viena, decât în Camera din București ori în Scupcina din Belgrad. Năzuința cavalerului de Schmerling, ca dieta transilvăneană să trimită deputați în Reichsrath, a reușit. *Dr. Rațiu*, conducătorul de atunci al românilor, a fost membru în Reichsrath-ul din Viena.

Dar croații și sârbii, însuflețiți pentru „frățietatea cu ungurii”, s'au împotrivit categoric planurilor cavalerului de Schmerling. Parlamentul croat în Agram și congresul voivodatului sârbesc în Karlovac, n'au voit să trimită deputați în Reichsrath. Dacă însă s'ar fi întâmplat aceasta, cavalerul de Schmerling — îmbărbătat — ar fi ordonat în tot cazul *alegeri directe* în Ungaria (întocmai cum mai târziu în Boemia) și lui Schmerling i-ar fi reușit de bună seamă să facă și el alegeri ca cele din 1910 făcute de Khuen.

Pentru mine e clar că ungurii nu mai au astăzi greutatea, nu mai au puterea pe care au avut-o la 1867, când au constrâns Austria să facă *tracțiunea*; și cu atât mai puțin pot să aibă azi ungurii puterea ce-au avut-o la 1848, când Austria a cedat fortărețele și armata guvernului lui Kossuth. Azi forța, puterea de stat e în Viena. În privința aceasta e caracteristic și faptul neînsemnat, că actualul guvern n'a fost în stare să îndepărteze pe generalul Aussenberg, ministrul de război.

Monarhia merge spre mari transformări. Transformările aceste se vor petrece tocmai în spiritul „*Elveției orientale*” (forma de stat indicată de Polyt încă la 1874), în spiritul *egalei îndreptățiri* a tuturor raselor, cu garantarea ființei lor naționale și cu afirmarea *democrației*. Ungurii, și bărbatii de stat unguri trebuie deci să se grăbească, ca în Ungaria ființa popoarelor nemaghiare să fie asigurată, — cu un cuvânt, ca Ungaria să se poată afirma adevărata democrație și ca în Ungaria să aibă acciaș înfașurare ca Elveția, unde democrația e stăpână, iar naționalitățile figurează ca individualități etnice deosebite, — căci la dimpotrivă, în monarhia habsburgică se va realiza nu numai dualismul, ci și federalismul.

Dar ce fac în situația dată bărbatii de stat maghiari, — înțeleg pe cei dela putere? În clipa

când Anglia prezintă în cameră *homerule-bill-ul* bărbatii de stat unguri scot din vigoare *home-rule-ul* Croaților! Ceeace se întâmplă azi în Croația, e cu adevărat un scandal european. Încă Björnson și Tolstoi le-au scos faimă rea ungarilor în Europa. Azi, din pricina scandalului din Croația, Europa a început deja să aplice în contra ungarilor vorba lui Napoleon I-ul: „*Grattez le Russe...*” cu variația, însă, că: „*Grattez le Magyar et vous trouverez le Tartar.*”

Puterea opiniei publice

Conferința d-lui prof. A. C. Cuza, la Galați.

După verhea datină creștinească, se adresează d. Cuza numerosului public, vă spun: Hristos a înviat! — la care publicul răspunde printr'un unanimitate și impresionat: Adevărat c'a înviat!

Prezența dv. într'un număr atât de mare mă bucură, dar mă și surprinde, întru cât credeam că tot publicul gălățan va fi la București, pentru a manifesta împreună cu ceilalți delegați din provincie pe tema atât de complicată a tramvaelor...

Firese ar fi fost ca în Galați să desvolt o chestiune economică; trebuie însă să nu ies din cadrele ciclului pe care l-am întreprins. Căci, spre deosebire de cele ale „Junimeii”, conferințele noastre, unități distincte, însă în strânsă legătură între ele, nu sunt conferinți pentru cine știe ce elită, nici conferinți de desfătare intelectuală, ci de îndrumare practică, în lumina doctrinei noastre naționaliste.

Opinia publică deși pare o expresie comună, prezintă când e vorba de a fi explicată, evidente dificultăți. Astfel fiecare partid în parte pretinde că e ecoul opiniei publice, deși nu e așa. Unii o desprețuiesc cu desăvârșire. În sfârșit, și noi venim în numele unei opinii publice care le desprețuiește pe toate celelalte.

Vom proceda metodic. Ce este opinia publică? În ce chip se manifestă ea? Ce valoare are?

Opinia publică este sentimentul comun al mulțimii rostit cu privire la unele fapte de interes general.

Pentruca să poată exista, opinia publică presupunem un stoc de anumite fapte, cari să aibă influință asupra societății și să provoace sentimente de aprobare sau de reprobare. Opinia publică se manifestă uneori în chip unitar și spontan; alteori, se rostește prin graiul unor anumite individualități superioare.

Prostirea individuală are desavantajul, că poate fi uneori în contradicție cu sentimentul real al mulțimii — de unde, acelor individualități li-se dă denumirea de agitatori. Și noi, eu și Iorga, am fost numiți „agitatori” și făcuți chiar răspunzători de răscoalele din 1907.

Dacă sentimentul comun al mulțimii nu este satisfăcut, atunci opinia publică izbucnește, manifestându-se în chip violent. Expriamarea acestui sentiment este de o însemnătate capitală. De aceea nu pot fi numiți agitatori, acei, cari prevestesc un anumit sentiment al mulțimii, care mai târziu izbucnește violent. Când aduci în discuție anumite probleme vitale, faci un real serviciu mulțimii, nu o agiți.

Agitatori, cum am fost, vom fi toată viața noastră!

Care este valoarea opiniei publice? Fără nici o pregătire, unii se pronunță, că ea ar fi incompetentă. Iar concluzia lor, e că opinia publică să fie ținută cât mai departe de înaltele discuții ale bărbatilor de stat. Unul dintre aceștia, d. Carp, a spus mai de mult în parlament: „Poporul e bolnavul, și eu doctorul. El poate să tipe, dar n'are dreptul să scară anumite medicamente. Asta e treaba mea.” Și aflându-mă în cameră, am protestat atunci, la 1893, cu prilejul legii școalelor de meserii, care nu ținea socoteală de lungă și trista experiență a poporului nostru.

Deci mulțimea e mai competentă decât ori-

Pentru sezonul de primăvară au sosit noutățile în tot felul de **pălării, cravate, albituri, gu-lere, ciorapi**, precum și **ghete** de o calitate de recunoscut de bună pentru bărbați, dame și copii, cari le pun la dispoziția m. st. cumpărători. Pe acela care ne sprijinește îl sprijinim și noi.

MANNHARDT JENŐ

urmașul lui LEITNER LAZAR

ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Zöldfa nr. 13.
Telefon 695.

cine, atunci când e vorba de nevoile și suferințele sale, căci dacă marii bărbați de stat se pretind mai competenți, de ce n'au putut prevedea răscările din 1907?

Așa dar se impune să ținem seamă de sentimentele mari ale mulțimei, căci mai presus de orice discuție e faptul, că opinia publică este o putere.

Noi zicem chiar, că ea e conștiința popoarelor. În viața națiunilor dânsa e aceea care determină progresul și afirmă puternic principiul naționalităților. Un popor nu poate fi cărmuit decât prin conștiința lui, alt-fel cade pradă oligarhiei, al cărei rezultat este abuzul interesat, al celor puțini în dauna celor mulți, care determină revoltele și se isprăvesc cu prăbușirea acelei societăți. Revoluția finanțază ne dă cea mai vorbitoare pildă. Ea a fost determinată de strămoare societății franceze într'un regim de privilegii — deși nevoile societății se înmulțiseră uimitor. Vestitul inginer, Vauban, care a atras atențiunea monarhului său asupra acestui pericol a fost disgrațiat, fiind privit ca un „agitator”, deși nu era decât un povestitor. În aceeași situație s'a aflat și marele ministru Trugot. Pot fi ei considerați ca agitatori? Hotărât că nu ei, ci faptele insuportabile au fost „instigatoarele”.

De aceea, nici nu am de stat, care dorește progresul țării sale, nu poate nesocoti cauzele suferințelor poporului, cari alt-fel vor căuta cândva chiar și un chip violent de exprimare.

Acum, rezultatele acestei mici excursiuni teoretice să le aplicăm la starea noastră de lucruri.

Cui se datorează victoriile lui Ștefan cel Mare dacă nu tot puterii opiniei publice, atinsă de către turci în interesele sale de viață? Și tot așa se explică și alungarea fanarioților, cari ei singuri, prin exploatarea lor au provocat resentimentul public, care i-a silit să părăsească țările noastre.

„Vodă vrea și Hâncu bal!” exprimă până într'o măsură puterea opiniei publice, în această primă perioadă de formațiune.

Cea de-a doua perioadă se caracterizează prin necesitatea ce se simte de a se înlătura oligarhia boerască și prin cerința instituțiilor liberale. Și în adevăr democratizarea cerută a fost realizată cu ajutorul adevăratului reprezentant al opiniei publice, care a fost Vodă Cuză. Improprietății dela 64 i-se datorează strălucitele victorii din războiul dela 77. Cu țărani dinainte de 64, fără conștiința demnității lor, n'am fi putut câștiga acele victorii.

Un concluz de mare importanță.

In urma cunoscutei interpelări a d-lui deputat Nestor Oprean și a răspunsului părintelui episcop Ioan I. Papp la acea interpelare, sinodul eparhial din Arad în ședința conferențială, ținută azi înainte de amiază, a adus în unanimitate următorul concluz enunțat în ședința publică:

Atât din răspunsul Preasfinției Sale, cât și din actele aflate la consistorul din Arad constatând, că guvernul și respective ministrul de culte și instrucțiune publică la acordarea ajutorului s'a abatut dela praxa urmată până în 1907 acordând ajutorul pentru anumite persoane din funcțiuni și suspendând sumele preliminate pentru unii funcționari excepționali, prin ce află ingerință în autonomia bisericii și aflând, că din partea Preasfinției Sale s'a făcut remonstranță la guvern, la care n'a urmat încă răspuns, de aceea sinodul eparhial pe lângă transpunerea actelor înaintează toată afacerea la consistorul metropolitan pentru promovare la congresul național-bisericesc spre a lua demersuri întru apărarea autonomiei bisericii noastre jig-nite prin procedeul guvernului.

Trialismul în parlamentul din Viena

Viena, 18 aprilie.

Nou prilej pentru patrioții, perciunați și neperciunați, ai acestei nefericite țări de a-și arunca balele veninoase asupra tuturor câți nu pot privi cu inimă liniștită, cum se calea în picioare cele mai elementare drepturi naționale ale popoarelor din monarhia noastră. Se zbat și se sfarmă iubiții noștri heghemoni, plâng și se tânguesc fericeitorii „națiunii” că constituția (?) lor milenară e în primejdie, că factori nechemati atentează la drepturile lor publice, săpându-le la temelii statului. Se prea obiceișeră domniile lor să-și facă neconturbați și neîmpiedecați mendrele, prea liber li-se întindea mâna hrăpăreață după avutul popoarelor nefericitei Ungarii și nitoni nu încerca să le alunge râzjetul sălbatic de pe buze, când „mâna-le liberă” izbîia, schingiaia și batjocorea milioanele asuprite.

Nu ne mirăm, prin urmare dacă astăzi, când tot mai multe glasuri se ridică împotriva barbarismelor asupritorilor, neprieteni noștri se burzulesc și amenință cu turbare pe toți câți nu le mai pot privi cu nepăsare opera distructivă. Interpelațiile de azi din parlamentul vienez au atins dureros pe iubiții noștri patrioți, cu atât mai dureros că adevărurile neplăcute urechilor maghiare au fost întărite și de primul-ministru austriac, contele Stürgh.

E mai presus de orice îndoială că dela stabilirea dualismului urgisit incoace niciodată ministrul austriac nu a formulat cu atâta hotărîre dreptul Austriei de a-și spune cuvântul său atunci când apucături dezastruoase ale șovinilor noștri amenință nu numai liniștea internă a statului ungar, dar periclitează chiar baza de existență a monarhiei întregi. „Sunt momente — a spus în ședința de joi contele Stürgh — când nu mai putem sta la îndoială de a sări întru apărarea intereselor noastre, cari nu sunt numai ale noastre, dar sunt a-le monarhiei întregi și ale tuturor popoarelor lor. Nu putem privi cu ochii închiși și cu mâinile în sân la fenomenul trist ce-l provoacă măsurile samavolnice luate de guvernul ungar în Croația. Și să sperăm că prin intervenția factorilor competenți, Croația va ajunge în curînd în posesiunea constituției ce i-s'a răpit.

Iată dar că alături de partidele slave din Austria se ridică și glasul plin de greutate al ministrului președinte austriac și cere respectarea drepturilor unui popor pus la discreția șovinismului maghiar. — și ne dăm bine seama că premierul Stürgh n'a vorbit, n'a putut vorbi numai dela sine și în numele său, ci în numele unei considerabile părți a parlamentului austriac.

Interpelația lui Susteric și soții condamnă în termeni aspri actul ilegal al guvernului ungar și arată primejdia ce rezultă pentru politica balcanică a monarhiei din violarea constituției croate. Nimic nu contribuie mai mult la slăbirea monarhiei decât întronarea forței și teroarei în locul dreptului și a legalității. Cere intervenirea grabnică a factorilor chemați.

Nu mai puțin energică și hotărâtă e și interpelația socialistilor germani, precum și interpelația adresată prim-ministrului de către Nemeș și soții în numele socialistilor echi. Clubul deputaților din Dalmatia a hotărât în consfătuirea sa de ieri dimineața să întreprindă o acțiune mult mai energică și în cadre mai mari pentru rezolvirea favorabilă a chestiunii croate.

Declarațiile de acelaș conținut ce le-au făcut șefii diferitelor partide austriace asupra situației politice ne întăresc tot mai mult în convingerea, că nu e departe timpul, când și interesele și aspirațiile celorlalte popoare asuprite din Ungaria vor fi cu asemenea căldură îmbrățișate de factorii competenți din jumătatea de dincolo de Laita a monarhiei austro-ungare.

Coresp.

Criza ministerială

Audiența ministrului Lukács.

Programul noului cabinet.

— Situația politică. —

În graba lor înfrigurată eveniment au desmintit iarăș informațiile presei: ministrul Lukács a fost deja azi, Vineri, audiență la monarhul. După cum anunță legramele din Viena el a și primit misiunea de a forma un nou cabinet. Înainte de audiență Lukács a avut convorbiri cu ministrul de externe contele Berchtold și spune, că cei doi bărbați de stat au venit asupra modului de aplanare a tuturor chestiunilor pendente, între ele și a chestiunii Afferberg.

În cercurile politice se colportează diferite liste ministeriale, din cari însă cu multă probabilitate are lista următoare: ministru de interne și de finanțe — Lukács, comerț și industrie — contele Serényi, agricultură — Francisc Kabos (fostul vicepreședinte al camerei, aderent personal lui Lukács și convins propagandist al votului universal), de justiție — Carol Greco (membru al curții de casație, cunoscut om de convingeri avansate), honvezime — Samuil Hazai. Firește, nu putem considera ca definitivă nici lista aceasta.

Noul guvern contemplant soluția pe bază reformei electorale. În ce privește reformele militare, Lukács se spune că ar avea gând să abandoneze proiectele actuale și să prezinte proiecte provizorii, rezolvind înțeles problemele reformei electorale. De cumva aceasta nu se va putea, va da garanții absolute în chestia reformei electorale.

Lukács dorește ca delegațiunile să nu se intrunească numai după rezolvirea definitivă a chestiunii militare și desbat atunci nu un budget provizoriu, ci budgetul anual. Informația aceasta, lansată de ziare pare însă, lipsită de temei, căci admitând veracitatea celor din pasagiul premergător, delegațiunile ar putea să se așeze mâine, — din cauza marilor lupte ce va stârni reforma electorală — ad calendar graecas...

Noul guvern — după cât se afirmă în cercurile politice — va sista comisariatul regesc în Croația, va împlini fotoliul ministerial pentru Croația și va numi un ban nou, intenționând astfel să demonstreze că dorește restabilirea vieții constituționale în țara întreagă.

Rămâne ca evenimentele să confirme prevederile aceste optimiste.

Răspunsuri la chestionarul nostru

D-na Elvira dr. Bâra-Târgu-Murășului. Ziarul fiind abonat de fiecare casă românească, în aceeaș măsură, pentru capul familiei, ca și pentru ceilalți se cuvine să menție și să îmbunătățească rubrica „Litera, Arte, Științe”.

D. Ioan de Leményi-Brașov. Din partea mea doresc, ca pe lângă ridicarea „Românului” să cântărească și calitativ la nivelul unui ziar european, să atrag atenția celor competenți asupra unui punct mai puțin însemnat, și anume „poșta redacției”. Să se lărgiască rubrica aceasta cât se poate de mult și anume din două considerații:

1. Poșta redacției, pune în contact mai direct, mai viu și mai folositor pe cetitorii și colaboratorii ziarului cu redacția însăși și astfel exercitează o critică mai activă asupra publicului interesat.

2. Nu poate nega nimeni, că răspunsurile din poșta redacției, presărate ocazional cu puțin spi-

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

București, strada Gr. C.

Cantacuzino (România).

ni nu furnizează un mijloc de distanță pentru unii cetățeni.

D. T. L. 1. Citește cu mai multă plăcere articolele de politică (internă și externă) — și înțelegem de ce — și corespondențele cu caracter de actualitate servite ziarului de corespondenții lui în marile centre.

2). E pentru a l-se da o mai mare întindere acriei economice, o atenție deosebită chestiilor de învățământ și bisericești. Crede necesare articolele de popularizare a chestiunilor de drept, care vin în discuție cu prilejul unor procese, politice ori penale, acte de administrație etc. — *explicarea legilor*. Mai dorește literatură istorică, polemică și română, numere de duminică mai bogate.

D. Aurel Voinea, cl. V, gimn. Brașov. Citește cu plăcere materialul din rubrica „Literă, Artă, Știință și șahuri”.

Ar dori rubrica „Convorbiri cu cetățenii” în care redacția să dezbate cu cetățenii chestiuni de literatură, artă, viață socială etc.

Știri politice din Viena.

Deputații slavilor de sud din parlamentul austriac și starea de asediu în Croația. — Opinia cercurilor politice din Viena despre demisia contelui Khuen.

Este știut, că îndată după numirea banului de Cuvaj de comisar regesc și suspendarea constituției în Croația, s'a dat din mijlocul deputaților sud-slavi un impuls pentru aranjarea unei demonstrații de protestare și de indignare contra atentului îndreptat împotriva poporului croat. Realizarea acestei propuneri, care în principiu a aflat imediat aprobarea unanimă, a fost amânată până la ședința parlamentului după vacanțele de sf. Paști în vreme în care era ușor de aflat o formă pentru demonstrația plănuită în cadrele regulamentului parlamentarului. Mai corăspunzător și mai cu efect ar fi fost înaintarea unei propuneri de urgență, pentru că în felul acesta s'ar fi dat ocazia dorită, ca într-o dezbateri să fie deslegate amănunțit evenimentele din Croația, cari prin felul lor sunt fără precedentă și cari discreditează monarhia înaintea străinătății în mod nemai auzit. Această cale sa născut de neotrivită, deoarece după regulamentul parlamentului, mai întâiu ar fi trebuit să fie dezbătute toate propunerile de urgență de mai înainte. Deoarece întrăceea prim-ministrul contelui Khuen o dimisionat și deoarece prin aceasta retragerea lui Curaj, precum și cassare măsurile violente laute de el, se pare iminentă, deputații slavilor de sud au hotărât, să se mulțumească deccandată cu o interpelația făcând în tonul cel mai aspru, care să se înaintat la începutul ședinței parlamentare de azi. În interpelație se declară în primul rând că stările din Croația, nu se pot nici decum considera de stăceri interne ale celeilalte părți a monarhiei.

Apoi se arată, că constituția regatului, Croația și Slavonia nu admite instituția comisarului regesc și din aceasta se vede, că aici e vorba de o adevărată încălcare a drepturilor, fără nici o bază, care nu are alt scop, decât de a sugruma viața constituțională a unui popor. Aceasta încălcare de drepturi este potrivită — se zice în interpelație — mai departe, — de a păgubi foarte mult prestigiul monarhiei în fața Europei și a întregii lumi civilizate și de a slăbi autoritatea sa morală în medii străine în fața străinătății. Aceasta poate produce reacțiune catastrofală pentru politica monarhiei în Adria și în Balcan, care să sguđuie poziția de mare putere a Austro-Ungariei.

Demisia contelui Khuen Héderváry a fost salutăată în cercurile politice din Viena cu multă satisfacție, ca o adevărată năstăuire. Cu toate, că domnește o nesigurantă deplină cu privire la ce va aduce viitorul, totuși satisfacția e generală, că ministrul Khuen și politica lui neînuceră a fost de-lăturată. Evenimentele din săptămânile din urmă

acata, că dacă e a se abate, politicienii AS-ști sunt mai de preferat decât cei de tagma lui Khuen. La AS-ști cel puțin se știe înainte că a lărat oca și cu cine avem de lucru. Tipul contelui Khuen Héderváry de fapt e cel mai nesimpatie și cel mai periculos. Din cauza aceasta, schimbarea de cabinet în Ungaria este salutăată cu bucurie în Viena. Viena, 18 aprilie.

Austriacus.

România și politica ministrului de externe german

Se vorbește mecen de vre-o câteva timp în presa europeană despre apropiata demisiune a ministrului de externe german, d. de Kiderlen-Waackite.

Correspondenții lui „Excelsior” la Berlin a obținut de la o personalitate din anturajul d-lui de Kiderlen niște foarte importante lămuriri asupra cauzelor cari ar provoca această demisiune și dintre care unele au o însemnătate specială pentru România, căci din ele rezultă că a România a avut un rol în operațiunile politice ale d-lui de Kiderlen contra Angliei și Rusiei.

La întrebarea corespondenților: „Dacă e adevărat că d. de Kiderlen pleacă”, i s'a răspuns:

„Dacă n'ar pleca d. de Kiderlen, alți trei secretari de stat, cel puțin. Dar vedea să-și să se retrăcă. El are: capotă, von Tripitz, și ministrul de interne cari împreună cu alți doi subsecretari formează partidul războiului, contrari oricărui înțelegeri cu Anglia și cu Franța, pe când d. de Kiderlen e partizan al acestei înțelegeri.

„Acum doi ani. Paterile înțelegerei cordiale izbuciseră să păcălescă Italia. Ele erau pe punctul să încheie cu dânsa un acord prin care se recunoștea că Albania intră în sfera sa de influență. În acel moment, cercul din jurul Germaniei amenința să se închidă. Un singur om părea în stare să-i rupă: d. de Kiderlen care fu chemat atunci la oficiul de externe. D. de Kiderlen aduse pe țar la Potsdam și îndreptă atenția Rusiei asupra Persiei și Chinei.

„Îndată după intravăderea dela Potsdam, Rusia retrase o mare parte a trupelor sale din regiunea Vârșeviei pentru a le duce spre Persia și Manciuria. În caz de război, frontiera germană de est era liberă.

„Pe de altă parte, sprijinindu-se pe România, d. de Kiderlen izbuti să combată influența engleză la Constantinopole și să paralizaze influența d-lui Isvolski la Roma și în Balcani. Rămânea Italia căreia trebuia să l-se ofere o compensație pentru ambițiunile sale albaneze. Această compensație d. de Kiderlen o găsi în Tripolitania.

„După chestiunea Marocului d. Kiderlen era partizan al unei politici de înțelegere cu Anglia și Franța și dânsul a fost acela care, indirect, a provocat demersul lordului Haldane. Dar în momentul în care era să eulogăa fructul politicii sale, a fost înlăturat. Nu dânsul a fost însărcinat să negocieze cu ministrul englez. Era mai tare partidul războiului și acest partid favorizează din toate puterile înțelegerea anglo-franceză, oricât aceasta s'ar părea un paradox.

„Iată de ce: noi avem nevoie de un zălog. Mai curând sau mai târziu vom avea de regulat ciocnirea noastră cu englezi. Nu putem nimica contra lor, nu pot nimica contra noastră. Tot ce fiecare din noi poate face celălalt este să-i recufunde câteva repozare, dar nimic mai mult. Dacă însă Franța merge cu Anglia, aruncăm asupra ei armatele noastre. Ea va plăti pentru tot.

„Iată de ce partidul războiului din Germania vede cu ochi buni înțelegerea anglo-franceză.

„D. de Kiderlen sucombă, pentrucă în acest moment acest partid e mai tare.

D. de Kiderlen va părăsi peste trei săptămâni postul său pentru a lua succesiunea baronului Marschall la Constantinopol. Totuși, adversarii lui ar vrea să se scape cu totul de dânsul și să-i trimită la Washington. Vor reuși oare?”

Sinodul eparhial din Arad

Ziua a VI-a.

Ședința I-a. — Înainte de amiază.

Se declară vacant cercul Chisetaului pe motivul că deputatul dr. Șeștean nu s'a prezentat la ședință, nu s'a trimis credențitionalul și nici nu s'a cerut concediu.

Se citesc protocoalele ședințelor anterioare (de Joi) spre autentificare. Se admit după observații de amânat.

Penșiile depuse biroului se referă consisto- rului spre rezolvare.

Urmează apoi propunerea d-lui Cozina în chestia posturilor de catichet și de rector a căror despărțire a fost admisă de Sinod.

Propunătorul cere modificarea statutelor fondului profesie în sensul ca să fie trecuți în acest fond spre pensionare și acei preoți cari îndeplinesc anumite servicii cu leafă.

P. S. Sa episcopul, arată că e-l greu să se admită a l-se da și leafă și să fie și pensionat. Dar dacă se găsește o persoană capace care să fie pensionat din alt fond, atunci consistorul este aplicat al servi leafă.

Totuș penziutea se transpune consist. în apri- declarându-o de urgentă.

Reportul comisiei pentru bugetul consisto- rului din Oradea-mare, cuprinzând posturi noi nesistemizate până acuma se transpune comisiei orga- nizațoare spre a referi.

Comisiunea organizațoare completată în chestiunea subvenției de stat și a autonomiei bisericești.

Am spus în nr. nostru de ieri că în urma interpelării d-lui deputat sinodal dr. Nester Oprean (cercul St-Miclăușul-mare) și a răspunsului P. S. Sale episcopului I. Papp, sinodul având în vedere atingerea gravă ce se aduce autonomiei noastre, prin ingerințele guvernului a însărcinat comisiunea sa organizațoare completată cu încă trei membrii spre a face un raport sinodului.

Comisiunea organizațoare, precum se știe din dările noastre de seamă, este formată din următorii membri:

Augustin Hamza și V. Mangra din cler; dr. Iosif Gal, Nicolae Zegre, Antoniu Mocioni de Foen și Vasilie Goldis, dintre mireni.

La această comise s'au mai adăugat, fiind aleși de sinod dd.: dr. Oprean, Sava Raicu și dr. Ungurean.

Comisiunea astfel întregită și-a pregătit rap- portul pentru a căru comunicare și discutare s'a cerut a se declina ședința secretă.

Ceea-ce s'a admis.

După ridicarea ședinței s'a comunicat con- cluzul pe care îl publicăm în altă parte a ziarului și prin care sinodul în unanimitate, respinge ingerințele guvernului în chestiunea autonomiei.

Ședința a II-a de după amiază.

Reportul comisiei organizațoare în chesti- nea creării a unui post de referent și a unui alt post de defensor la senatul bisericesc dela consis- torul din Oradea-Mare.

Di dr. Zegre, referent, consid-rând că în baza statutului organic nu se pot face posturi noi prin buget și că dreptul de a sistemiza posturi noi, aparține sinodului, care nu poate lua în seamă asemenea propuneri, decât numai atunci, când acelea vin pe calea consisto- rului sprijinite de toate motivele și arătându-se și mijloacele de plată, cere că această chestiune să se dea comisiei organiza- toare care va avea să raporteze atuncia, când sinodul va fi gsisat de către consistorul dela Oradea-Mare.

prăcește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente, mausoleuri în orice fel de stil. Lăurează lucrări de marmură pentru mo- bilatari. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectueze vînderi în mare și în mic lăurez colegilor de branșe și obiecte singuraticie, în prețul de fabrică

Fabrica de granit, syenit industrie de marmoră și ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

În jurul acestei chestiuni s'a ivit o discuție vie la care a luat parte P. S. Sa episcopul dând lămuriri, ș. a.

S'a admis propunerea dlui referent.

Raport special pentru cumpărarea unei case diecezane care se servească de reședință conzistorială la Oradea Mare.

D. dr. Aurel Lazăr, referent arată stadiul chestiunii. Conzistoriul Oradei-mari, autorizat printr'un concluz sinodal vinde actuala clădire a conzistoriului, de-și nu avea autorizarea sinodului o nouă clădire care să poată achiziționa în condiții satisfăcătoare, a făcut un contract de cumpărare a ei, rămânând ca să se achite din sumele rezultate prin vânzarea autorizată a actualei clădiri și printr'un împrumut de 100.000 de cor.

Având în vedere condițiile în care se prezintă afacerea d. referent propune să se aplice această operație.

În același timp cere ca să se admită contractarea unui alt împrumut de 500.000 de cor. plătit în 40—50 de ani spre a se construi o clădire importantă la Oradea-mare, rămânând că intereselor și a capitalului investit să se facă față de ei.

Prin urmare, în viza acestei de a doua propuneri s'a declarat în așa comisia. În senul ei s'a declarat și P. S. Sa d. episcop.

Propunerea a fost respinsă.

Iar propunerea privitoare la cumpărarea casei și la împrumutul de 100.000 a fost primită, după mai multe discuțiuni.

Budgetul Conzistoriului din Arad.

Comisiunea bugetară a prezentat bugetul conzistoriului din Arad.

În cifre rotunde venitul diecezei este de cor. 138.000. iar cheltuielile de 150.000 cor.

Rezultă un deficit de vre-o 12.000 cor., care urmează a se acoperi din noile dări bisericești votate de către sinod.

Budgetul a fost votat.

În chestiunea cererilor preoțești.

Din darea de seamă de ieri a rămas afară chestiunea privitoare la cererile preoțești pentru unificarea dotației lor.

Se știe, că la plata ajutorului de stat se ține seamă de preoții cu calificare superioară și de cei cu calificare inferioară.

Față cu această situație, preoții din patru regiuni au înaintat sinodului memorande, prin cari cer, ca dotația să se completeze fără deosebire de grad, astfel ca să ajungă la 2400 de coroane.

Și în același timp să li-se acorde șase cvinvenale de câte 200 cor.

Dl. protopot Mihai Lucuța, referent al comisiunii bisericești a citit raportul privitor la aceste cereri, propunând ca Sinodul, neputând intra în desboterea obiectului acestor petițiuni, să le defere Conzistoriului cu îndrumarea de a le înainta Congresului Național, dimpreună cu o adresă, spre a face pașii de lipsă pentru satisfacerea lor.

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și cununi de trandafiri, — plante, flori, precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ
grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

Litere — Arte — Științe

MUSTRARE

*Cei tari și-ascund durerile și plânsul
Și-și vindecă în taină orice rană...
Auzi, auzi tu inimă sărmană,
Cei tari și-ascund durerile și plânsul!*

*Ce caută suspiniu 'n câmp de luptă?
De ce se 'nmoae 'n plâns trudita-mă pomă?
Auzi, auzi tu inimă sărmană,
Ce caută suspiniu 'n câmp de luptă?*

*Ca Prometeu înlăntuit de stâncă
Duc bravii a amarului prigoană,
Auzi, auzi tu inimă sărmană
Te vreau să fii ca Prometeu pe stâncă!*

*E a femeii lacrima și oftarea,
Eu nu vreau dela viața mea pomână,
Auzi, auzi tu inimă sărmană
E a femeii lacrima și oftarea!*

*Ci tari și-ascund durerile și plânsul
Și-și vindecă în taină orice rană,
Auzi, auzi tu inimă sărmană!
Cei tari și-ascund durerile și plânsul!*

A. Cotruș.

Pribeagul Bacchus

Traducere de: Valeriu Crișian.

Alaltăeri, în aceea după amiază caldă, rătăceam pe țărâmul unui lac împrumuit cu dealuri, sădite cu viță de vie. Nori negri pluteau pe oglinda lacului. Am cutreerat întreg ținutul.

Era așa de plictisitoare tăcerea acera; casele vierilor erau pustii. Nu se auzea un chiot de bucurie, o bubuitură de pușcă; totul îți inspira o melancolie, toate erau pustii, parecă ar fi murit cineva.

Dar de odată mi s'a părut, că ușa casei lui Nicolae Isvoreanu e deschisă și în prag stă o figură de om.

Se însăra, dar pentru aceea m'am suit repede pe cărarușă îngustă și în câteva minute ajunsei acolo.

Într'adevăr am și întâlnit acolo pe un domn cu cilindru, care spre marea mea mirare îmi zise:

— Eu sunt Bacchus, poate a-ți avut onoarea, să auzi-ți baremi de numele meu. Oare-când am fost zău și fotografia mea figurează în toate manualele de mitologie. De sigur și pe d-ta te-o fi năcăjit profesorul cu genealogia familiei mele, fiindcă școalele totdeauna s'au purtat cu bunăvoință față de mine. Cu toate că poziția mea de acum, nu e vrednică mai mult, nici cu o para, decât a grofului parisian, sau a ducelui de Orleans...

— Dar te rog îi zise-i eu puțin cam zăpăcit, — un Bacchus, care poartă cilindru și rătăcește prin câte-o casă de paie, în care sunt teascurile...

Zăul despoiat de tron a rostogolit două butoaie, a căror doagă era aproape putredă și cu un zâmbet șters, în care era tot atâta melancolie, ca în însăratul ce ne cuprindea, a continuat:

— Natural, îți vine cam șod, dar mă vei înțelege. Nu sunt eu unicul zău, despoiat de tron. Și pe Iupiter l-au compromis, astăzi orice mașină electrică, durdnie ca și el. Dar pe el cel puțin l-a omorât știința, întocmai așa au pățit și ceilalți locuitori ai Olimpului, pururea înverzit. Dar pe mine m'a omorât o insectă mică, o insectă ce abia se poate vedea...

D-ta te miri, că eu port cilindru și te uiți după cununa de iederă și după ciucurul de strugur și după odie... Azi de a-și umbla cu thyrsos ar fugi copiii și precum poți vedea, bățul meu înfățișează un cap de jockey... Ciucuri de strugurie

și rodia se mai găsesc numai în prăvăliile de coloniale...

Pe vremuri nu era așa, — doar ști. Până când Grecia nu ajunsese pe scena operetelor, în urma ei umbla cântecul, muzica și jocul. În luna lui Poseidon mergeau în procesiuni la struguri, a căror frunză îngalbenea. Sinete de trîmbițe însoțeau pe imitatorii mei în biserică Keraimekos, poezii cântau oamenii mascați aruncau flori în cale, ca pe o ale modernă din Nizza. Dar de-asupra Rivierei nu mai plutește cerul Greciei antice ah, acest cer nu-l va mai vedea privirile oamenilor muritori. Tronul meu era înfrumusețat cu flori, iar plețele mele erau încununate cu struguri. Cel care plângea își ștergea lacrimile, dacă ridicau thyrsosul parfumat și stocii cei mai rafinați strigan erau. Unde sunt clipele acelea senine, unde-s? Ah, tineretă petrecută în veselie, glume — mi-se rupe inima, când euget la tine. Azi port cilindru și băț cu cap de jockey. Petrecherile lui Dionysus le-au înlocuit balurile, iar trîmbițele le folosesc astăzi exclusiv muzicile militare. Poezii sunt oficianți pe la bănci și fac dări de seamă în locul ditirambilor.

În evul mediu, deși nu eram un ficior voinic, totuși în mănăstiri mai aveam oare-care trecere. Pivnicerii, staretii, bunii părinți adese coborau treptele în pivniță, unde erau buțile învechite. Astfel î-mi mai trecea timpul mai bineșor, fiindcă zeii s'au mutat de pe Olimp. Compatriot de-al meu era Diogenes. Am locuit mai bine de-o sută de ani într'un butoiu, în care m'a acoperit un cearceaf verziu. Nam trăit rău, părinții î-mi puneau parte.

Ce vinuri și ce după-amiază! Starețul ciocnea pahar cu mine, pivnițerul mă îmbrățișa și adese mă invitau și pe mine în refector. Părintere Borgias aducea pe masă, țuca făcută din ierburi, pe care-l pregăteau în claustru.

Dar totul s'a sfârșit, d. meu, nicicând, nu voi mai fi tânăr. Aici cât vezi cu ochii la începutul toamnei bubuiau treascurile și flăcăi veseli duceau în horă copilele, cu flori în cosițe. Și când să cobora seara și stelele licăreau pe bolta albastră, se mai auzeau încă sunetele armonioase de vidină. Pe atunci credeam, că s'au reîntors iară cântecelele dionisiane sub un ceriu st'rein, totul trăia, era o veselie în un chiot de bucurie. Ah, aceasta insectă netrebnică! Ia uită-te puțin în jur, ușa vierului e încuiată cu lacăt, mâncat de rugină, totul pare așa de pustiu. Nu mai vezi un suflet viitor, par'că ar fi murit cineva. Dar n'a murit nime, numai eu sunt în agonie, eu sărmanul Bacchus, cel alungat de pe tron...

Și-a luat sărmanul zeu, cilindru de pe cap și și-a șters fruntea asudată Compătimindu-l l'am întrebat:

— Și cu ce te ocupi acum?

Bachus îmi răspunde cu întristare:

— Astăzi sunt voiajorul unei firme mari de vin din Stiria.. Cutreer toată țara pentru 12 cor. diurnă și 1800 cor. plată fixă. Poate ai și auzi de numele firmei: *Ed. Haselman et Comp.*

Apoi mi-a șoptit la ureche:

— Dar vinul nu e natural, adese i-au cu mine numai vin artificial. Ah, d. meu, adese mi s'a pare și mie, că și eu sunt deja un zeu artificial, adică falsificat...

Mi-a întins mâna și a plecat. L'am urmărit cu privirea, până a dispărut după deal. Inima mi dur-a; toate păreau așa de trist și pustii. Vântul de seară zurăia lacătul ruginit dela ușa vierului.

— „Românul“ se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

MOBILE

În cea mai modernă execuție se pot procura la:

pentru do-mitor
sufragerie
locu-țe, garton
în garnitură de
piele și de brama
precum și covoare

C. W. Kessler
fabricant de mobile

Sibiu—Nagyszeben, Str. Șaguna Nr. 7.

Răsboiul italo-turc

Puterile au făcut un demers amical la poartă în favorul păcii, Turcia însă drept răspuns s'a provocat la aceea că e o absurditate a se cere dela dânsa să recunoască anexarea unui astfel de teritoriu, pe care dușmanul nici nu l-a cucerit până acum.

Răspunsul Turciei a agravat situația intriată, că Italia ieri a și început acțiunea în contra Dardanelor.

Prin acțiunea aceasta Italia nu dovedește alta, decât slăbiciunea sa față de turci și arabi în Tripolitania. Italia crede, că prin bombardarea Dardanelor va sili Turcia la încheierea păcii și totodată va presiona asupra puterilor, ca puterile, în vederea unei încercări în Balcani, să silească poarta otomană la începerea tratatelor de pace.

Că acest plan al Italiei într-o cât va duce la rezultat, aceasta abia mai târziu o vom vedea.

Bombardarea Dardanelor.

Constantinopol. — Eri dimineață 27 vapoare de război italiene s'au apropiat de intrarea Dardanelor. Flota italiană înlată a și început bombardarea întăriturilor. Din întărituri s'a răspuns slab de tot la împușcăturile de pe vapoarele italiene, căci turcii nu erau pregătiți de fel la un atac. Un vapor italian, care a înaintat mai mult, cu scopul de a spiona unde sunt așezate minele submarine, a explodat și s'a scufundat. Un alt vapor italian a ajuns atât de aproape de întăriturile din înălțimile Kumkele și Sidi-el-Bar, încât fiind expus tunurilor din întărituri a fost avariat cu desăvârșire și scos din luptă.

Paris. — Telegramme sosite „Agenției Havas” anunță, că bombardarea a fost sistată la orele 12 și jumătate. Flota italiană vrea să ocupe insulele din fața Dardanelor, ca prin aceasta să presioneze asupra Turciei în favorul păcii.

Berlin. — Atât malul european, cât și cel asiatic al Dardanelor a fost bombardat. S'au dat peste tot 180 de salve. După părerea unor experți dela fața locului, întăriturile bombardate nu au o însemnătate mai mare strategică.

INFORMAȚIUNI

Arad, 19 Aprilie n. 1912.

Dar societății „Petru Maior”. Primum din Budapesta știrea că d. dr. Ioan Mihu a dăruit societății studenților noștri din Budapesta suma de 2000 coroane.

Excursionistii noștri Brașoveni au sosit, după cum ni se comunică, în duminica Tomei, la Neapol unde după prânz au vizitat Solfatara dela Rozuoli, în preajma Neapolei. Luni au vizitat vestitul muzeu național plin de anticități desgroapate la Pompei, Herculanium etc. În aceeași zi au cercetat acvariul, altă specialitate a Neapolei.

Seara au cercetat și vestita operă din această patrie a cântecului. Marți au cercetat Pompeia și au urcat, așa se laudă, Vezuviul...

„Toți sănătoși și veseli!”

Membrii români în casina maghiară din Rodna-veche: Dr. I. Iarda; dr. I. Malai; dr. O. Utalea, adv.; dr. Colcer, medic; Dănilă Malain, preot; Virgil Pașan, cand. de adv.; Nicolae Măreșan, inv. pens.; Isip, pretor pens.; apoi la „Polgárikör”: Dr. A. Pop, adv.; Stefan Iarda, cand. de adv.; Vasile Greavu împreună cu clienții de mai sus ai casinei.

Felicitările noastre!

Condoleanțe străine pentru moartea lui P. P. Liciu.

Direcțiunea generală a teatrelor din România a primit din partea marilor artiști prieteni ai săi din străinătate următoarele telegrame de condoleanțe:

Plâng împreună cu voi moartea lui Liciu. Arta perde pe unul dintre cei mai puternici interpreți ai săi iar umanitatea, unul dintre cei mai buni membri.

Ermete Novelli

Vă trimit expresiunea afectuoaselor condoleanțe, în numele camarazilor mei.

Un sărut pentru scumpul și neuitatul artișt. Sunt disperat.

de Sanctis.

Plâng cu voi pierderea scumpului amic Liciu și a marelui artist răpit artișt și gloriei.

Romanelli.

Adunare învățătorească. În 31 martie v. și-au ținut învățătorii gr. or. din protopresbiteratul Timișorii adunarea regulată anuală în suburbiul Timișoara-Franciscin. Sunt de față 50 de învățători așa că din întreg corpul învățătoreșc al protop. Timișoara abia 4 lipsesc. După citirea rapoartelor și alegerea comisiei cenzurătoare și după

o lecțiune practică din geografie a d-lui Aurel Baia din loc și o prelegere foarte reușită a d-lui învățător G. Olariu din Parța, despre „obiectul drept”, se trece punctul cel mai greu din program. Cu executarea acestuia biroul îl designează pe d. Ștefan Murgu inv. în St. Mihai, Felul cum a știut preda tema obligatorie despre „adheziune și capilaritate”, i-a încântat pe toți cei de față. La urmă, la cererea mai multora, ține și o prelegere practică din limba maghiară. Domnul președinte Nicorescu își citește preia interesantă dizertație despre „educațiunea proprie”. Adunarea la propunerea membrului Iosif Len îi exprimă mulțumire și-l roagă să o publice în „Vatra școlară”.

D. P. Ciucur a citit „câteva momente mai însemnate din educațiune”. După referada președintelui comisiei cenzurătoare d. Aurel Bădescu, adunarea dă absolutul funcționarilor vechi, se trece apoi la alegerea vicepreședintelui — prin bil — și se proclamă ales d. Savu Sardinianu, iar membru în comisia literară d. Ștefan Murgu.

După ce se fixează Timișoara-Fabric ca locul unde are să se țină proxima adunare, președintele mulțumește celor prezenți pentru interesul arătat și declară adunarea de încheiată. — *Un membru.*

Convocare. Despărțământul protop. Timișoara își va ține ședința proxima sâmbătă 20 aprilie (4 mai) a. c. în localitatea școlii școlare din Șiria. Programa: 1. Dinineța la 8 ore chemarea Duhului sf. 2. Deschiderea ședinței. 3. Prelegere practică din Aritmetică de inv. I. Groșorean. 4. Prelegere practică din Limba maternă de inv. D. Simea. 5. Raportul biroului. 6. Executarea concluziunilor adunării generale. 7. Discuțiuni asupra chestiunilor școlare. 8. Propuneri și interpelări. 9. Restaurarea biroului despărțământului. 10. Încheiere. Șiria, la 15 april n. 1912. *Alexiu Doboș* președinte *Teodor Cherechean* notar.

O scenă dela alegerile președintelui al Statelor-Unite. Lupta ce se desfășoară actualmente între Taft (actualul președinte) și Roosevelt (fostul președinte) pentru președinția Statelor-Unite, devine din ce în ce mai interesantă și mai originală. La alegerea parțială din Bay-City (statul Michigan) a avut loc o adevărată luptă între partizanii acestor doi bărbați de stat. Partizanii lui Taft se adunară des de dimineață la localul alegerii și barară intrarea adversarilor. Partizanii lui Roosevelt intrară pe ferestre și asaltară apoi intrările. Președintele se încearcă să restabilească ordinea. Conducătorul Roosevelt-iuniur se urcă nepoftit la tribună și începu să facă propagandă electorală. Acelaș lucru îl făcu în celălalt capăt al sălei conducătorul taft-iștilor. Urmarea fu o bătălie groaznică, care dură câteva zeci de minute și nu fu întreruptă decât prin intervenția poliției și a armatei. Partizanii lui Roosevelt se retraseră în cele din urmă, după ce și aleseră delegații lor. Făcând cu desăvârșire abstracție de această ale-

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(73)

— Urmare —

Scârțâitul plicticos al unei penițe era fără sfârșit și aducea cu acela pe care l'ar fi produs, după o săptămână de secetă, o sută de legături de găteje, cărute cu căruța printr-o pădure deasă tapetată cu frunze uscate de un picior grosime.

Cicikof și Manilof merseră deodată la cea dintâi masă, unde erau doi tineri funcționari, și le ziseră:

„Vă rugăm să ne arătați, domnilor, la cine trebuie să ne adresăm pentru afaceri de vânzări și de cumpărări.

— Dar ce voțiți? — răspuseră ambi întorcându-se.

— Am o rugare.

— Ce fel de cumpărare ați făcut?

— Eu doresc mai înainte de toate să știu unde e biroul contractelor. E aici în camera aceasta, e aiurea?

— Ei bine! spuneți mai întâi ce cumpărați, și cu ce preț, și atunci vă vom spune la cine să vă adresați; fără asta, peste puțină să vă îndrumăm.

Cicikof recunoscă numai decât că funcționarii aceștia erau niște comiși indiscreți, și că, ca toți comișii tineri, ei căutau să dea importanță persoanei lor și unisei lor slujbe.

— Ascultați, scumpii mei domni, — le zise el. — eu știu perfect că toate contractele de afaceri de cumpărare, ori care ar fi prețul cumpărării, se află într'un același birou, aceia ce vă cer e să-mi arătați biroul, și, dacă nu știți nimic de el, mergem să ne adresăm la alții.

Tinerii comiși nu replicară de fel; unul din ei se mărgini a arăta cu degetul un colț al camerei; acolo se afla un bătrân care scotocia prin niște hârtii. Cicikof și Manilof merseră în zig-zag printre mai multe mese și ajunseră la bătrân. Acesta arăta o atenție extremă dosarului pe care îl avea în față.

— Aveți bunătatea de a ne spune dacă aici trebuie să ne adresăm pentru contracte — zise Cicikof salutând.

Bătrânul ridică ochii fără să-și ridice capul, și zise îngânând aceste cuvinte: „Aici nu e nici o afacere de contracte.”

— Dar unde?

— La expedițiunea contractelor.

— Și unde e expedițiunea contractelor?

— Adresați-vă lui Ivan Antanovici?

— Dar unde e Ivan Antanovici?

Bătrânul arăta cu degetul un alt colț al camerei. Cicikof și Manilof merseră la Ivan Antanovici. Acesta văzându-i că vin, aruncă o privire la spate, o alta la ei, coia ce îl făcu să se uite cru-

ciș în chip oribil; apoi numai decât se lăsă absorbit în hârtiile sale.

— Domnule, permiteți-mi de a vă întreba dacă e aici biroul contractelor.

Ivan Antanovici nu auzi, atât era de ocupat, și neauzind de fel cererea, el nu dădu nici un răspuns. Vedeai numai decât că acesta era un om copt, iar nu un pui de vrabia gureș. Ivan Antanovici, părea a fi trecut cu mult de patruzeci de ani; avea un păr des, negru, dar era frumos; toată partea de mijloc a feței sale era ieșită înafară și se precipita spre vas.

„Permiteți-mi să vă întreb dacă e aici expedițiunea contractelor, — zise Cicikof.

— E aici, — răspunse Ivan Antanovici; și aplecându-și puțin botul lui singular, se puse cu ardoare pe scris.

— Iată în ce constă afacerea mea: am cumpărat dela diferiți proprietari din districtul acesta țărani pe cari vreau să-i colonizez. Am actele de cesiune; rămâne de făcut actul autentic.

— Dar vânzătorii sunt de față?

— Unii sunt aici, și am împuternicirea deplină a celorlalți.

— Și cererea ați adus-o?

— Cererea e aici. Ași vrea, și mi-e neapărat de lipsă ca afacerea să meargă repede... Nu s'ar putea, spre pildă, să se sfârșiască totul azi?

— Ah! astăzi, nu, asta nu merge așa de repede; la informațiile de luat, ba în caz de secvestru ori chiar numai de ipotecă v'ați gândit la asta?

gure, partizanii lui Taft aleseră și ei pe delegații lor.

Neputându-se ajunge la nici o înțelegere, s'a convocat adunarea națională pentru a decide asupra măsurilor ce trebuiesc luate pentru realizarea unei noi și „normale” alegeri.

Canalul Mănecei trecut de o aviaatoare. Din Boulogne se anunță că o aviaatoare cu numele Quimby a plecat marți dimineață la 5.35 din Doveres a ajuns la 7.30 în bune condițiuni la Har-delot, lângă Boulogne. Dânsa este prima aviaatoare care a trecut singură canalul Mănecei.

Dare de seamă și mulțumită publică. La petrecerea populară înfrunată cu teatru aranjată în Dej la 14 l. c. n. în favorul bisericii gr. cat. din loc ca rezultat material s'a încasat cu totul suma de 262 cor. 60 bani, spesele efective au fost 162 cor. 60 bani, cari subtragându-se din suma încasată, a rămas venit curat 100 cor., care sumă conform destinațiunei sale s'a predat curatoriei bisericii gr. cat. din Dej.

A binevoit a suprasolvi: Duil Aug. Pintea prim-contabil 8 cor., N. N. Ioan Botta câte 4 cor., dr. I. Cherecheș avocat, A. Rusu, Iosif Murza câte 3 cor., Teod. Colceriu, Nic. Chifor inv. Jelenzki Lajos câte 2 cor., Paul Huza oficiant cont-tăbăns, E. Pușcariu cand. de ad., Nic. Hoinoi, A. Centea, Const. Man inv., Simeon Bene, Teod. Corvian, Ioan Câmpean, George Pop, Ștefan Peter și V. Tătar, câte 1 cor. Primăca că toți mulțumitele noastre călduroase.

Dej, la 17 Aprilie 1912 u. — **Comitetul aranjator.**

Crâncenă bătăie între chinezi la Londra. În cartierul chinezesc din Londra a avut loc o luptă de stradă foarte sângeroasă. O societate secretă din Levanvo, a trimis la Londra pe mai mulți membri ca să asasineze pe un chinez, care într'un proces a făcut mai multe destăinuri dăunătoare societății. În momentul când ei au sosit acolo pentru a-și executa planul, chinezii s'an împărțit în două cete luându-se la bătaie. Ambele cete se băteau cu atâta furie încât pe câmpul de luptă au rămas foarte mulți morți și răniți de ambele părți.

Neerolog. Ioan Pojar, candidat de avocat, după un morb greu și îndelungat a încetat din viață în 16 aprilie noaptea la 9½ oare în al 73-lea an al etății sale. Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre odihna de veș. Vineri, în 19 l. c. la oarele 10 a. m., în cimitirul gr-cat. din Zscul-Nobil. Vsăile, Ștefan, Simeon și Maria, ca frați Maria Pojar născ. Petean, Ana Pojar născ. Rareu, Maria Pojar născ. Ban, cumnate. Pompeiu, Maria, Ana, Lucreția, Iudrei, Ioan, Simeon, Ioan, Anastasia, Iuliana, Ana, Teodosia, Simeon, Ștefan și Floro, nepoți și nepoate. Alexandru, Margareta, Elisabeta, Ștefan, Vasilie, Aurelia, Iulius, Elisabeta, Margareta, Helena, Alexandru, Laurențiu, Florentina, Vicențiu, Pompei, Leontina, Eluca, Ervira, ca strănepoți.

— Cât privește chestiunea de a zori cu afacerea, veți ști că sunt în legături foarte strânse cu Ivan Gregorovici, prezidentul.

— Ivan Gregorovici nu e singur aici; sunt și alte persoane — zise înțepat Ivan Antonovici. Cicikof înțelese, că trebuie să întoarcă foaia fără întârziere și răspuns:

„Nici ceilalți nu vor fi uitați; am fost și eu funcționar, știu cum se fac lucrurile.

— Poftiți la Ivan Gregorovici, — zise mai uman căpățana, — să vă dea *pricas*-ul (ordin) său către acel care trebuie să se ocupe de afacerea aceasta, și nu va depinde de noi ca lucrurile să nu meargă cum doriți dvoastră.

Cicikof scoase atunci din buzunar un păcățel de hârtie (o rublă-hârtie), îl puse delicat înaintea lui Ivan Antonovici; acesta bagă în seamă atât de puțin acest peticeț de hârtie, încât îl acoperi cu scoarța unui registru. Cicikof voi să tragă atenția funcționarului asupra valorii pe care o acopere din nebagăre de seamă; dar Ivan Antonovici făcu, printr'o mișcare din cap; să înțeleagă că nu trebuia să arate nimic.

„Asta vă va conduce la sala de audiență, — zise Ivan Antonovici arătând din nas un funcționar.

(Va urma).

— **Cornelia Roșescu**, fost oficial la finanță, după grele suferințe a încetat din viață în 17 aprilie la 5 oare p. m., în vârstă de 48 ani, fiind împărțită cu sf. taină ale miranșilor. Rămășițele pământești s'au așezat dela casa parohială spre odihna eternă, în morănișel familiar din căminul comun din Cluj azi Vineri, în 19 l. c. la 3 oare p. m. Tulliu, Elisa, Aurora și Mariți, ca frate și surori, Iulin, Eugen și Valeria Roșescu măr. dr. Chi-rilla, dr. Aurel, Emil, Valeria și Lucia Isaac, Horea, Traian și Mircea Pipoșiu, Virgul, Viorica și Mariți Oprean, ca nepoți și nepoate. Eudochia Nasta, mătușă. Ana Roșescu n. Maxim, dr. Aurel Isaac, dr. Nestor Oprean, ca curată și cumnate.

— **Demetriu Moga**, notar pensionat, a răposat mercuri, în 10 aprilie st. n., la orele 2 și jumătate d. m., după un morb lung și greu în anul 74 al etății sale. Osămintele pământești ale scumpului defunct au fost înmormântate în cimitirul gr-or. din Beiuș în 12 l. c., adică vineri la oarele 2 d. m. după rîit sfintei biserici greco-ort. Valer preot, Sever notar, Eleonora, Ioan notar, Margareta, fi și fiice, Veturin Blaga, Iosif Oprea notar, P. Voștiașiu, cand. profesor, neră și gineri. Ilie protopop emecit, Zaharie preot, frați Rozalia și Teodor Ciâmpe, cumnat și cumnată cu familia, Iosif, Valer, Alexandru, Vicara, Sever, Margareta și Silvia, nepoți și nepoate.

O statistică a literaturii mondiale. Francozii se plâng că numărul cititorilor scade mereu și că industria cărților e în descreștete. Aceste plângeri sunt întru câteva justificate prin faptul că ziarele publică zilnic atâtea știri și articole interesante, în cât o parte a publicului nici nu mai cere altă hrană intelectuală.

Voind a se convinge despre temeinicia acestor plângeri, scriitorul Eugene Morel, care se ocupă de mult cu această chestiune, a întreprins o anchetă asupra producției literare a Franței în comparație cu producția celorlalte state.

Din datele culese de d. Morel rezultă că Franța n'a dat înapoi, dar nici n'a progresat din acest punct de vedere. Morel a constat că în Franța se tipăresc în fiecare an peste 5000 volume noi, la cari se mai adaugă încă vreo 5000 ediții nou ale publicațiilor mai vechi.

Din statisticele ce se publică în această privință de guvernale diferitelor state ar rezulta că Japonia tipărește mai mult ca ori care alt stat. (36.000 volume pe an). Aceste statistice însă nu sunt absolut exacte, pentru simplu motiv că în unele state sunt socotite ca volume și publicațiunile periodice.

După Japonia ar urma Germania cu 39.000 volume, Rusia cu 24.000 și Anglia cu 10.000 volume pe an. Datele referitoare la Rusia sunt de sigur exagerate.

În Statele-Unite se tipăresc anual 10.000, în Franța 9.000, în Elveția 8.000, în Italia 7.000, în Austria 1.465 în Boemia 1.517 și în Ungaria 1.600 volume pe an.

Evident că aceste date nu sunt absolut exacte deși sunt luate din statisticele oficiale.

Mai multă încredere inspiră datele referitoare la diferitele categorii ale literaturii. La francezi preponderază beletristica (romanele, poeziile, teatrul) cu 214 la sută, în Anglia ca 20 la sută, în Statele-Unite cu 188 la sută din întreaga producția literară, pe când în Germania aceste categorii nu reprezintă decât 62 la sută.

Franța întrece Germania în istorie și medicină (158 la sută și 12 la sută față de 47 la sută și la 9 sută), în schimb germanii întrec pe francezi în geografie, jurisprudență, teologie și filozofie.

Producția beletristică a celor două state e aproape egală: 1860 volume germane, față de 1930 volume franceze.

Dacă producția Franței pe terenul romanelor este mai mare ca aceea a Germaniei, ca toate că populația Franței este mai redusă, aceasta se explică prin faptul că romanele franceze nu se citesc numai în Franța, ci poate mai mult în străinătate. La un singur roman german, care a trecut frontiera, revin 1000 din cunoscutele volume galbene ale editoilor romanelor franceze. Romanele germane se citesc în mare parte numai de germani, pe când romanele franceze sunt citite în toate statele civilizate.

— **„Tokio” extirpător de bătături.** Se poate folosi cu succes contra bătăturilor (la picioare), negeilor și contra scortășării pielii. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăturilor. — 1 dosă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **Tömöri Antal, Cegléd, I korület.**

x Aviz! Rog pe on. intelectuali și proprietari de gramofone români, să binevoiască a-mi comunica titlul diferitelor cântece de lume și bisericești, dansuri și piese humoriste. Li rog totodată să-mi comunice adresa artiștilor români, fanfanelor și corurilor deoarece voiesc să trag pentru gramofon câteva sute plăci românești. Corurile, orchestrele și fanfarele capătă curiozitate. Rog a mi-se răspunde la adresa: **Tóth József c. sernicar, atelier de gramofone și plăci **Seghedin, Piața Dugonics 11.****

Mulțumesc înainte, pentru acest serviciu. Cu stimă **Josif Tóth.**

x Pantofari și ciobotari, dacă voți să vă procurați materialul necesar calitate bună și preț ieftin, adresați-vă la firma I. Gottstein și fiul, Sibiu, Piața mică unde se află în bogat asortiment, tot felul de tipuri „vaches” indigene și străine, crupon, căptușeli și toate calitățile. Piele, de sevro și box, diferite fabricii. Tocuri de gumă Berson Palma și americana Sulva neș și galbene.

x E o mare nesocotință a cumpăra mașini agronomice dela fierari, deoarece și aceștia primesc mașinile în 2 ori mai multe mâni și astfel cumpărătorul trebuie să le cumpere cu de 30—40% mai mare. De aceea recomandăm fabrica de mașini agricole și de aranjament pentru mori **Schief Testvérek, în Brașov (Brassó), unde se pot căpăta și în plăți în rate, fără urcare de plăți. Cel mai sigur izvor de cumpărare în Ardeal. Catalog de prețuri gratis și franco. La comenzi mai multă dorință trimitem mașinisti experti la fața locului pe cheltuiala noastră proprie.**

Bibliografie

— x —

La **Librăria „Tribuna”** se află de vânzare: *Tragedia dela Mayerling*. Romanul lui hiducelui Rudolf și al Baronesei Venera. Biblioteca Flacăra Nr. 5 à 80 bani 5 fil. pectio.

A apărut nrul de pe martie a „Revistei poezice și literare” în noul său format, produs cu o frumoasă copertă datorită d. Flavian C. Domocan adus muzical, compoziții de a-le distinsului nostru Iacob Mureșanu și cu un bogat și ales material științific și literar. În primul articol ni s'au anunțat pe viitor apariția bilunare a acestei reviste. Căpșorul bogat și variat al acestui număr următorul:

Redacția: Cârnă cetitori; Virginia Grigorescu. Sonete. Dr. Franz Oppenheimer: Statul (Alcătuirea politică și socială a statului feudal primitiv). Mureșanu: Cântece triste (poezii după Goethe); Horia Stăbul: Deșteptătorul meu (nuvelă). T. Murdășanu: Cântece (poezie). I. Corbu: Canalul Panama; Val. E. Moldovan: Clevelandul în preseara anului nou (Dela Bistrița); Rechinii (traducere din franceză nuvelă). Dr. Vas. Hâncu: Cercetări proprii de laborator asupra unui caz de intoxicare tabagică și fenomene generale grave! Al. Ciura: Cronica răzvrăti: (I. L. Caragiale). Cărți și reviste. Redacțional. Adaus muzical: „Cântece” pentru voce pian, — și Valsul din piesa „Millo Director” pentru voce și pian, ambele compozițiuni, datorite d. Iacob Mureșanu.

Teatrul Apollo. Azi, sâmbătă, teatru Apollo va prezenta urîcătorul program foarte atrăgător:

1. Zona senin, născut de pat (umoristic)
2. *Tragedia medicului* (dramă senzațională în acte)
3. Nasul nou a lui Cyprian (umoristic)
4. *Distestivul hipnotizator* (tragedie).

Prețurile locurilor: Locul de persoană I, Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil.

Reședință proprie: — Căderobă.

Începutul reprezentățiilor d. n. dela orele un sfert- 11 noaptea.

POȘTA REDACTIEI

E. P. inv. pens. în Șomcuta-Mare. Nu trimite manuscrisele.

Abon. 2568. Nu e adevărat!

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

N. A. Zecăliu. Am primit suma de 14 lei cu care sunteți abilitat până la 31 mai 1912.

Redactor răspundător: Aransetu Halmagian.

Comis

unul în branşa coloniilor și unul în branşa manufacturii află aplicație la

„SEVERINEANA”
societ. pe acții în Karansebes.

Caut

un scriitor român

cu praxă pe lângă condițiuni favorabile. Sunt preferiți cei cari știu scrie cu mașina. Condițiunile și praxa a se comunica direct.

Dr. Lucian Georgeviciu,
advocat, Temesváras.

Caut

un candidat de avocat și un scriitor

care să fie apt și în afacerile cărții fundușo, ori o femeie, care știe și ortografia maghiară, și care să fie aplicată să scrie și cu mașina și să îngrijească de arhivă.

Posturile se pot ocupa imediat.

Dr. Ștefan Rozvány,
advocat, Marosillye.

Concurs.

Concurs pentru ocuparea unui post vacant de practicant cu termenul cel mult pe finea l. e.

Recurenții au a dovedi, că sunt absolvenți ai unei școli superioare, respective academii comerciale și, că cunosc afară de limba română în scris și vorbit și cea maghiară sau germană pentru a putea corespunde și independent.

Ofertele înzestrate cu documentele necesare, precum și pretenziunea de salar sunt a se înainta în cel mai scurt timp, către direcțiunea institutului

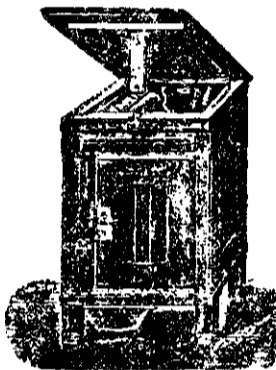
ÜSTREDNA BANKA UCASTINNY SPOLOK
Budapesta, VI Váci-körút 31.

Dulapuri de gheață sistem
IGNÁCZ HENNEFELD, brevete
Budapesta VI. strada Gróf Zichy Jenő nr. 5.
(Lângă Váci-körút).

Înăuntru sunt trase cu plăci artistice de piatră cari nu se ruginesc, nu se oxidează și nu se murdăresc, astfel că chiar și din singurul motiv al curățeniei sunt cele mai recomandabile. Toate dulapurile de până acum sunt învelite în tinichea de ținc, cari se rugineste, se oxidează și murdărește, fiind trebuință de o continuă reparație. La cele sistem Hennefeld este exclusiv reparația. Nu au cep pentru scurgerea apei, ci în josul dulapului un mic rezervoriu, unde se strânge apa. Partea unde se pune gheața se poate scoate ușor. Gheața în dulap este la loc uscat prin ceea ce se ajunge la economie de 60% de material.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încrederea sigură și înflorire bogată garantăm până la valoarea prețurilor.

Pachetele și transportul oriunde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiunile probate pentru plantare gratis.

10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, numai nouăți	Cor. 20
10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	18
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, numai nouăți	9
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7
10 bucăți trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7
10 bucăți trandafiri, permanent înfloritori, atârnatoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8
10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4
10 bucăți garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10
20 bucăți garoafe de culoare albă și argintie	8
10 bucăți Cactus Dahlia, numai soi nobil	5

Wilk M. Fr. iun. și soțul

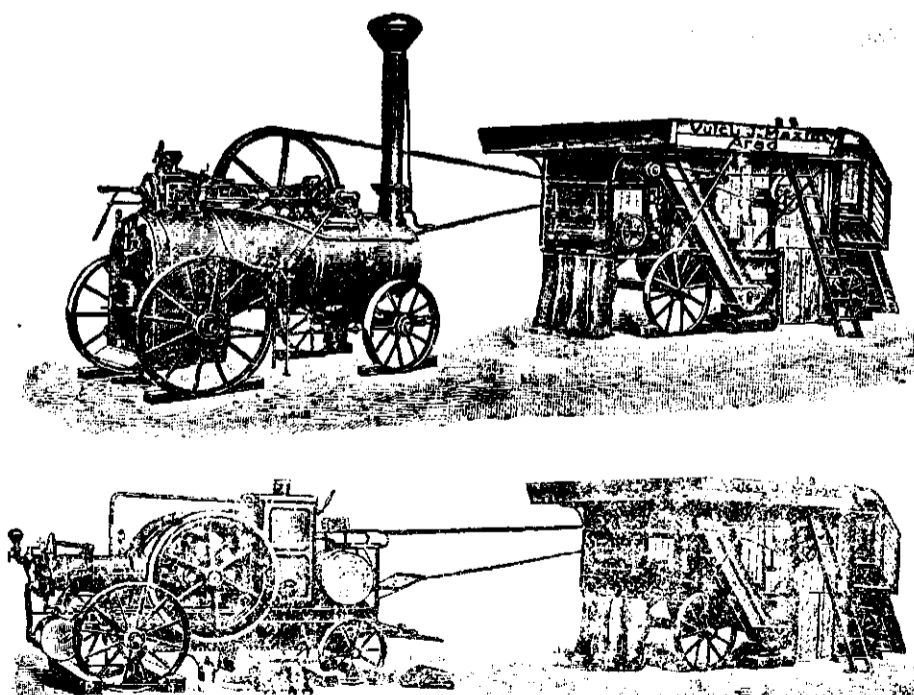
CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

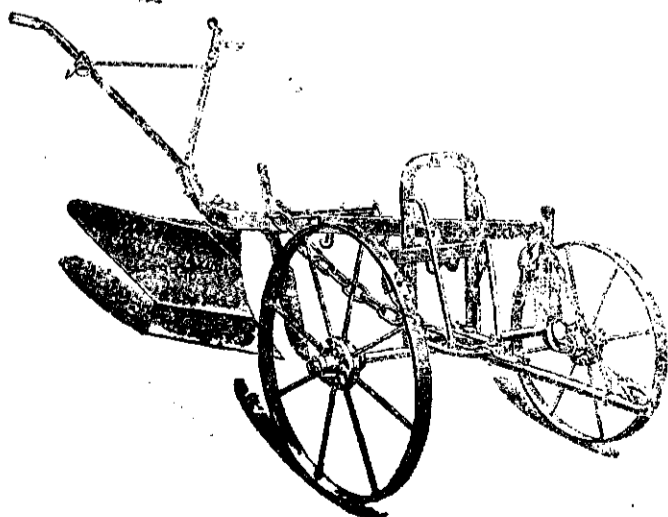

MAXIM I. VULCĂU fabricant de mașini

ARAD, Strada Fábrián László nr. 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efectuează în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCĂU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

EGRY FERENCZ turnătorie de clopote

BUDAPESTA, urmașul Pozdech și Thury.

FABRICA: VI., strada Lehel nr. 8/a.

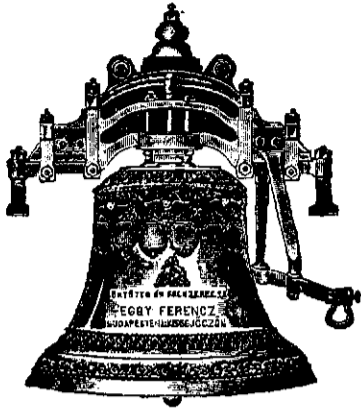
Fondată în 1847. — Telefon 25—37. — Fondată în 1847.

Fabrica: Kisgejőcön, Ungvárm. — Fond. în 1793.

TURNĂTORIE DE CLOPOTE

fabrică pentru aranjamente de clopote și clopote după renumitul sistem ces. și reg. Pozdech.

Distins: Paris cu 3 medalii, Marseille 1 medalie, Moscova 2 med. Viena 2 med. Budapesta 4 med. Seghedin 1 med. Alba-regală 4 med. Kecskémét 1 med. Cincibiserici 1 med. Hodmezővásárhely medalie de aur. La expozițiile renumimilor economice din comit. Bihig, reșinolară, din Győr industrială. Országos vas- és fémipar, cu medalie de onoare. Atară de acestea 3 cruci pentru merite, una dela mitropolitul din Sofia.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru perena edificiilor ori unde, și în orice stil, cu prețuri moderate. : : :

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

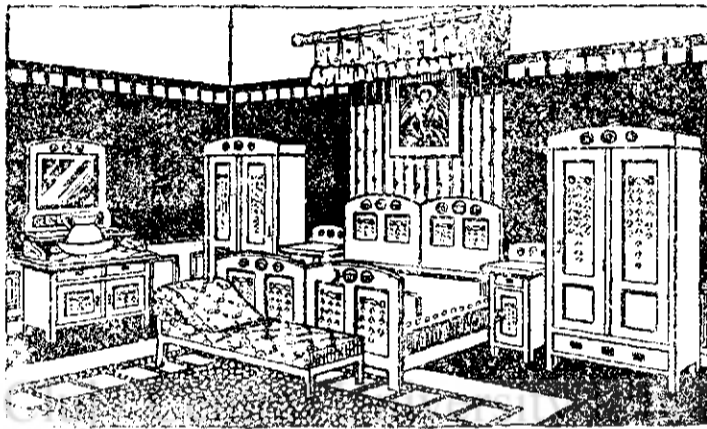
VÂRȘET, strada Kudritzer n-rul 44—46.

Cea mai renumită

mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (VERSEZ).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plane excelente, covorate, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMAFOANE și PLĂCI : : :
cu plăcere în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine în întreaga țară la

TÓTH JÓZSEF,
orologier și chirometric
SZEGED, Dagonics-tér 11.

Multime de scrisori de recunoștință! Reparații garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratis și franco. Cele mai bune plăci românești gramafon.

Cel mai frumos și cel mai fin cadou și suvenir este inelul cu litere alai Fischer, care poate largi și strânge, cu litere după plac. — Prețul în bucătă: inel de argint, aurit 2 cor. inel de aur 14 carate 5 cor. aur cu mărgăritare și pietri turchestan 750 cor. cu brilante 38 cor. Porto și impachetarea 70 fl.

Atențiune!**Important!****Atențiune!**

Atrag atențiunea

d-lor măsari, măestri de zidiri, și arhitecți asupra
Institutului meu de întreprindere,
intemeiat din nou, în branșa **sticlăriei pentru edificii și portale.**

Institutul meu preia și execută orice fel de comande în branșa aceasta, dela renovările cele mai micuțe până la cele mai mari lucrări la zidiri; pe lângă prețuri extraordinar de moderate, punctualitate și executare specială.

Rog cereți prospecte de prețuri. La chemare în afaceri de lucrări via în persoană. Pun mare pond, ca lucrările din provincie să fie punctual executate. Am legături distinse. Deposit mare de totfelul de glajă, (sticlă uiagă), pentru oglinzi și cadre pentru iconi, (rame) din patrie și străinătate : : :

Adresa p. telegrafice: Fried, niefgar Arad.

Izvorul cel mai ieftin și mai bun de glajă în table pentru glăjieri (sticlari, uiegar) și măsari cari pun și glajă. Rolete de pânză și trestie trimet pe lângă un preț foarte moderat.

Francisc Fried, Arad

strada Grof Apponyi Albert (Boczko) nr. 15—16.

In casa dlui arhitect Iosif Steiner.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL”
INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisköküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL”
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Scoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltati la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acestea vă vrea binele.

Prima condiție de reușită este de a folosi material sulfurat!

„Someșana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în D. e. s. —
 Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
 Fond de rezervă „ 180000.—
 efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lomcard. etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește **5 procente** interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericești solvește **5 procente și jum. la sută** interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o o

Direcțiunea.

nr. telefonului 604.

FRĂȚII SCHIEL

fabrică de mașini, stabilimente pentru edificare de mori, turnătorie de fer

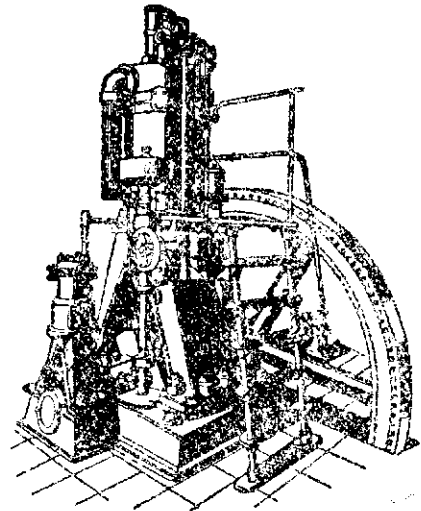
BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuește stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut, „Corona“, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scărmanat și de tors lână.

Execuție modernă, solidă și reală.

Serviciu prompt și prețuri moderate.

Motoare „GÜLDNER“ sistem Diesel de ulei brut sunt mașini de instigare cele mai economice și nesimțitoare.

Neajuns în bunătațe, și în consum de materie inflamabilă.

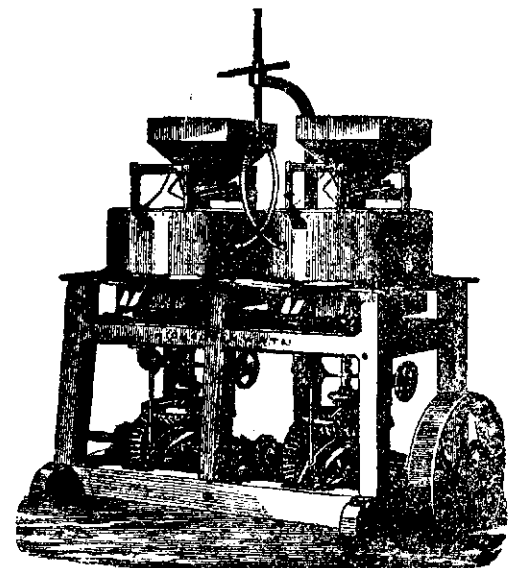
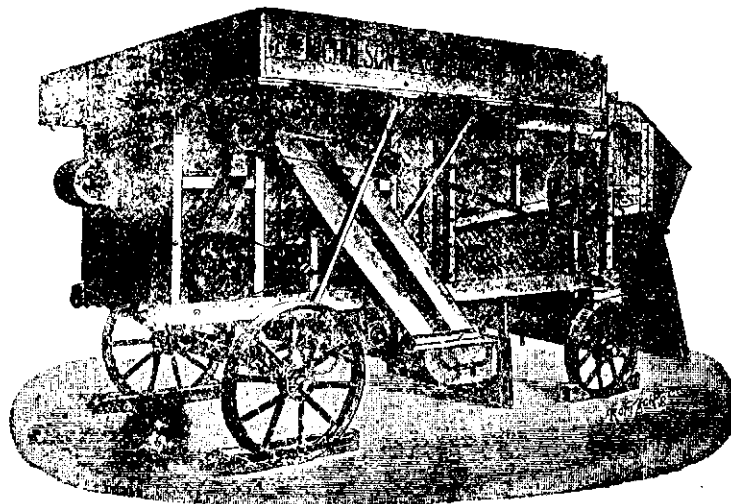
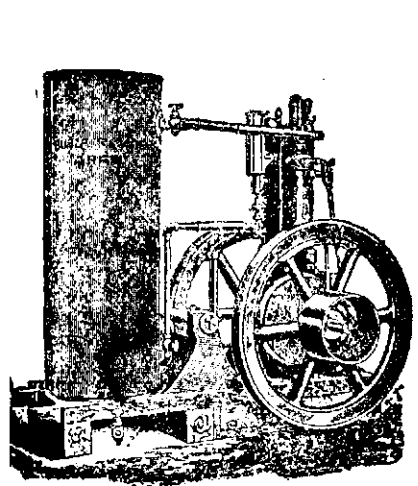
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

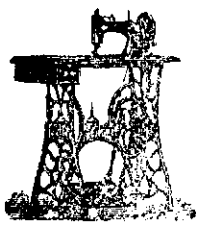
Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
 (Casa proprie).

Comandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** anjam **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu ulei brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter, „Catalog trimitem gratuit“.

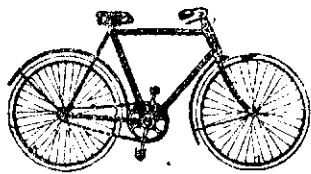

CUCHT HUGO

mechanic

BISERICA-ALBĂ str. Becher 6.

DEPOZIT de renunite mașini **PAFF** pentru cusut, de cârpit ciorapi și brodat. MAȘINI de cusut **PHONIX** și **NEUMANN**, biciclete **STRYA** și **WAFFEN** toate părțile constructive la mașini de cusut și biciclete cu prețurile cele mai ieftine. ATELIER pentru reparaturi foarte bine aranjate, motor electric. PĂRȚI CONSTRUCTIVE electrice, sonerie, lămpi de buzunar aparate de electrizat. IN ATENȚIUNE: nu în agenți voiajori și așa prețurile sunt mai ieftine, cu firmele și agenții acestora trimiși pe sate nu stau în nici o logătură.

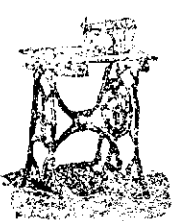

Proprietarii de mașini de treerat cruță bani, timp și lucru cu folosirea coșului brevetat „STERN”

O comisie de specialitate a constatat, că o cantitate de paie de 500 de bugle treerate cu coșurile de până cum, a dat încă 680 kgr. de grâu la a doua îmblătire cu coșul »STERN«.

Cere prospect franco și gratuit dela

Bárdos és Brachfeld,
Budapest, VI., Gyár-utca 5.

Szántó Jenő,

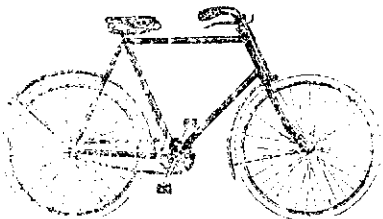
mechanic în Dés.

Recomandă fabricatele
cele mai bune de

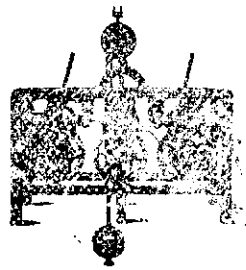
mașini de cusut,
mașini de scris,
gramamafoane
și biciclete

precum și atelierul său pentru reparații. Ține în depozit biciclete nouă și uzate dela 65—110 fl., precum și diferite piese pentru mașini de cusut, biciclete, gramafoane și

mașini de
scris pe
lângă pre-
țuri ieftine.

Oroloage de turn

pentru palate, aces
comunale, fabrici, lo-
cuințe private regu-
lează și aranjază mai
favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly

dela prima aranjare cu vapor a fabricii
de oroloage din

Budapesta, VII., Tökölly-ut n-rul 52.

(Casa proprie).

Cataloage și specificări de prețuri trimit gratis
și franco.

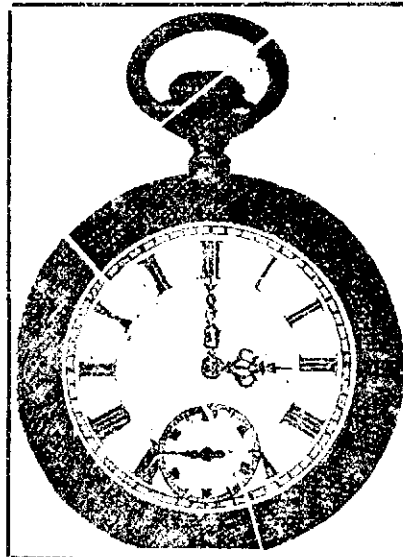
Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardosiri

Arad, piața Kelemen nr.

Primește și pregătește totfelul de lu-
crări de pardosire, construcția dru-
murilor, caualizări și orice muncă
în branșa aceasta oriunde, cu prețurile
cele mai ieftine și pe lângă condițiu-
nile cele mai convenabile.

Prospecte gratis!

Cele mai bune oroloage

Cele mai solide și juvaericeale
cele mai moderne

atât pe bani gata, cât și în
rate pe lângă chezașie de 20
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

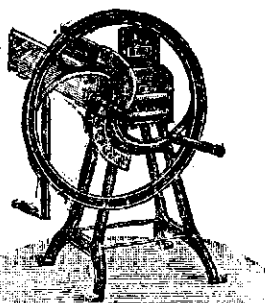
Catolog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul
„Românul” (ad. scriu că eu cettit așuntul în „Românul”). Corespondențele se fac în
limba maghiară, germană și franceză.

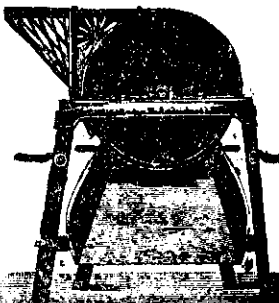
Hegyi János,

măestru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă.
Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

(Casa proprie) Ajud—Nagyenyed, Strada Tövizi-ut.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică
și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea
be mașini agricole și industriale. La acele ma-
șini cari nu se pot executa în atelierul meu, am
luat reprezentanța și depozitul, mai multor fa-
drici, despre a căror fabricații m'am convins în
decursul anilor, că sunt neexcepționabile. Rog
să se adreseze în ori-ce afacere referitoare la branșa
aceasta, — la mine, servind ori și cui cu lămuriri.
Țin în depozit și mașini de cusut, cele mai
bune fabricații, precum și cumpene, cântare,
decimale. — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit.
Se dau cu garanție și condițiuni de plătre și în rate.

Carl Piffel, prima fabrică de obiecte de metal

Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missis-utca
sarkán Krausz-tele házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane
de scaldat, de sezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat
după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte
edibctee e mtal: precum ciubere, ucioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor,
inscripții de metal, tablă cu numărul casei și
cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Con-
duct pentru apă, aranjări pentru bate și closete
engleze cu neîntrecutul aparat »Temec«.

Acoperiri de case și turnuri, globul și cruci.
Catalog de prețuri la dorință gratuit.
Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adevărat ca cel mai sigur remediu fără nici o injecție, contra pleuragiilor subite și cronice. O cutie cu instrucția aplicării (conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul remediu sigur contra slăbirei și impotenției funcționale sunt renumitele capsulele în-tăritoare ale Drului Timkó, sticla costă 10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

Dacă stropești cu „FORHIN”

- I - ai mai puțină bătaie de cap,
- II - a lucru mai puțin,
- III - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frnzzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțămintă și recunoștință. Pregătım invenția drului Aschenbrandt de Rékénpor și Bordolpor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI.,
VACZI-UT 93.

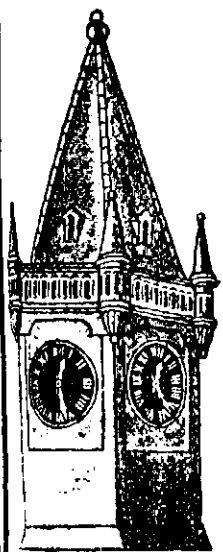
Fabrica nouă de OROLOAGE DE TURN

Sarkadi Zoltán & Comp.

fabricanți de oroloage pentru turnuri în Nagyvárad, Damjanics-u. 30.

(Casa proprie)

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsărmi. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu minuțiozitate.

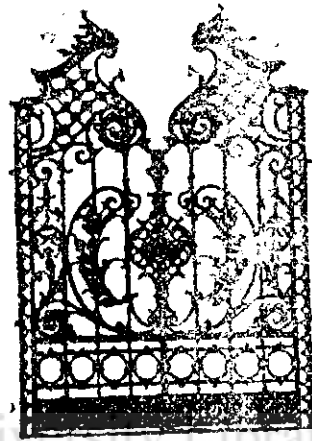

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru clădiri.

Sibiu, Potschengasse Nr. 11.

Se recomandă la ori-ce lucrări de lăcătușerie artistică și pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătire de balcoane, foisoare, îngrădituri la morminte, porți, casse de păstrare contra incendiului, basreliefuri precum și picse pentru biserici. Lucrează și după desen cu prețuri ieftine.

Lepter János, fabrică de piese de fier și articole de lăcătușerie.

Budapest, X. Asztalos Sándor-ut 16. sz. înființată la 1885. Adresa telegrafică: LEPTER, Budapest, Pékerdó. Telefon 55-22.

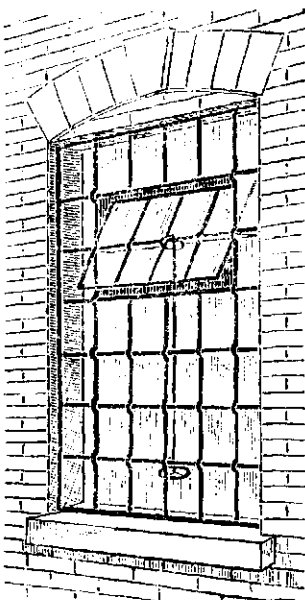
FERESTRE prinse în rame de fier, cele mai perfecte și mai ieftine în timpul prezent!

Noutate!

FERESTRELE KÖPLINGER BREVETATE.

INTRODUSE IN 14 STATE CIVILIZATE!

La cerere trimitem Catalog și prospecte.

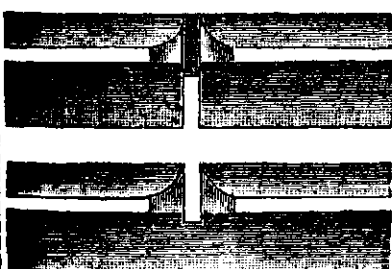

Noutate!

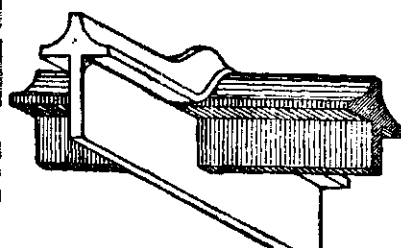
FERESTRELE KÖPLINGER

sunt practice pentru:

magazii, hambare, fabrici, grajduri, verenzi și case de sticlă.

Sistemul vechiu.

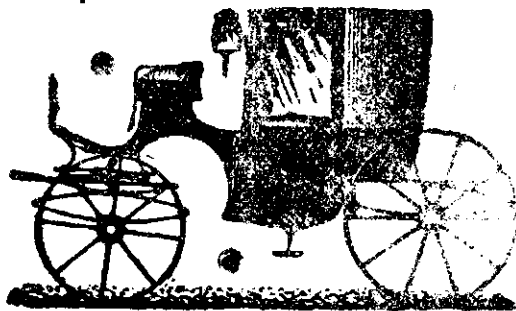
Sistem Köplinger.

Heinrich Rastel

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne TRĂSURI, precum și tot-lelul de CĂRUȚE.

Primesc ori-ce lucrare de reparare și

transformare,

văpsire și

pregătire de șele în preț foarte ieftin.

În atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vienez

IOSEFINA BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanția, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

Să se grilească pentru adresa corectă!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Atelier pentru pregătirea corsetelor!

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

H. PÁLLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardelenă de billarde și traplărie în
Kolozvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de billarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de billarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

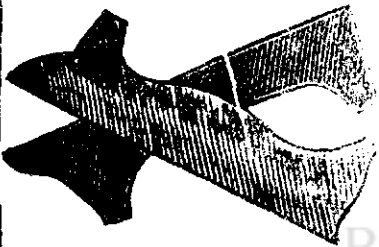
Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare,
articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare
la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca
și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier,
cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu
prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și Nagyszeben, Kleiner Ring 5. industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. —
Specialități de piele. Piele lucioasă și șurturi de piele. Tălpi
Vaché și opincl. Fete pentru cisme și ghețe. Ață pentru ma-
șină și rusut. Sfoară de cusut
albă și colorată. Tort diferit. —
Pâslă, barchet, pânză, tălpi de
pâslă și asbeth, garnitură de gumă
și ciorapi de gumă. Șireturi și
postav de curățit ghețele. Cuie
de lemn americane. Calapoade
pentru ghețe și cisme. Cremă
și lac și diferite articole.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

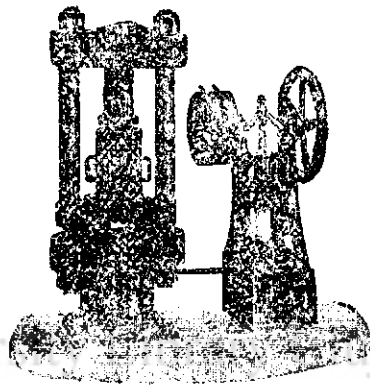
in Nyiregváza.

Fabrichează după o experiență bogată
ca specialitate

prese de olei mănate cu apă

Pune de olei, construcție simplă și
complicată. Prăjitori de olei pentru
încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru
sâmburi de bostan. Mașini pentru
refecționarea oleiului și aranjamentul com-
plet pentru fabricarea oleiului. Unele
de melișat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine.

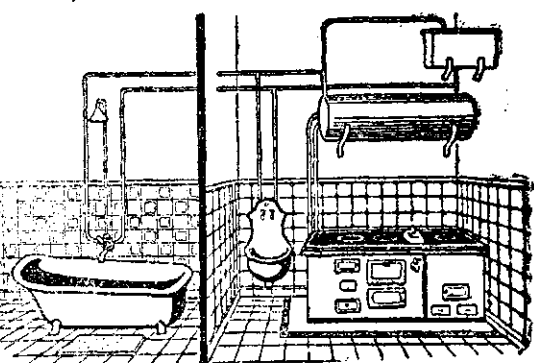

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă pu-
tere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și cana-
lizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și
lăcătușerie în SIBIU, Burgergasse Nr. 14.

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de
branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

clouzetuli rezis-
tent la îngheț,
invenție proprie.
Brevetată sub
Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se
poate monta în ori-
ce loc, fiind eschi-
să posibilitatea de
a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă
puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează
sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la
casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică
cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case
ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet.

Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a reco-
manda în atenția onoratului public:
vase de aramă, căldări de
aramă și picioare pentru
căldări de finichea.

Executare solidă la orice lucrare!

Un mijloc de întărire pentru bolnavii de stomac

și pentru toți aceia, cari fie prin receală ori îngreunare de
mâncări, fie prin lipsa de apetit, prin mistuirea grea, ori
în urma mâncărilor prea reci ori prea fierbinți au contractat
catar, sgârșciuri, dureri de stomac etc.

este medicina

Baldrianum Dr. Engel.

Baldrianum se recomandă contra tuturor durerilor
de stomac, are calitățile unui vin excelent, care păzește contra
tuturor urmărilor, precum: nervositate, insomnie, ame-
țeli și flegmă.

În urma compoziției sale excelente, având vin de Sa-
mos, picături de Baldrian, sirop de smeură și de ci-
reșe. Baldrianum este de recomandat și contra constipi-
ției și diareei precum și la toate cazurile, când se reclamă
întărirea organismului.

Baldrianum Dr. Engel nu conține absolut nici o
materie stricăcioasă și se poate întrebuița și din partea ce-
lor cu construcție mai slabă, precum dame și copii, timp
mai îndelungat. E de preferat să se ia dimineața pe ne-
măncate și seara înainte de culcare în cantitate de un pahar
de licheur. Copiii și cei slabi să ia Baldrianum în apă caldă
și să-l îndulcească cu puțin zahăr.

Baldrianum Dr. Engel se află în sticle de 3 și 4
coroane în toate farmaciile din Ungaria, precum și în Arad,
Aradul-nou, Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa,
Hidégkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres,
Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogar-
ros, Szerb-Sz.-Péter, Perjámos, Szemlak, Sáralfalva, Nagylak.
Farmaciile din Arad trimit în ori-ce parte.

Să ne păzim de imitații!

Cereți numai

Baldrianum Dr. Engel!